

LIBER

AMI-

CORUM

HANS

PEEK

VIERHOFF
advocaten

Amsterdam

Weesperzijde 4
1091 EA Amsterdam

085 080 5261
nuyens@vierhoffadvocaten.nl
vandijk@vierhoffadvocaten.nl

Eerste druk: mei 2026

Breda

Meerten Verhoffstraat 3
4811 AR Breda

Ontwerp: Sterke Zaak Creatieve Studio
Geredigeerd door: Bente Haarselhorst,
Anneke Nuyens & Carlijn van Dijk

Lieve Hans,

Het is een bijzondere eer om dit liber amicorum te openen ter gelegenheid van jouw veertigjarige jubileum als advocaat. Wij nemen jou mee in de totstandkoming van dit 'boek van vrienden'.

Vorig jaar vertelde jij tijdens het jaarlijkse diner van de Nederlandse Vereniging van Advocaten-Belastingkundigen aan een van onze kantoorgenoten dat jij in 2026 de veertig jaren als advocaat zou bereiken. Deze prestatie konden wij bij Vierhoff Advocaten natuurlijk niet onopgemerkt voorbij laten gaan.

In november 2025 zijn wij gestart met onze 'in 400 woorden'. Een nieuwsbrief waarmee wij relaties, cliënten en andere geïnteresseerden tweewekelijks informeren over actualiteiten die onze dagelijkse praktijk raken. Op dat moment is ook het idee van het liber amicorum voor jou ontstaan.

Met dank aan Conny en jouw vrouw Saskia hebben wij de afgelopen maanden jouw oud-kantoorgenoten, concullega's en andere rechtsgeleerde vrienden benaderd met het verzoek '400 woorden' te schrijven over een (juridisch) onderwerp naar keuze. Met veel enthousiasme zijn 35 vrienden van jou en voor jou in de pen geklommen. We hebben onze vormgever gevraagd om de inhoud van deze teksten zo goed mogelijk tot zijn recht te laten komen.

Het resultaat mag er zijn: het is een bundel vol herinneringen, anekdotes en (juridische) verhalen. Het laat vele kanten van jou zien: de advocaat, de leermeester, de boer en bovenal de vriend.

Veel leesplezier en nog vele mooie jaren toegewenst in ons prachtige vak!

Hartelijke groeten namens alle medewerkers van Vierhoff Advocaten,

Anneke Nuyens & Carlijn van Dijk

Inhoudsopgave

Het potentiële niet fiscale nadeel van een VSO	10
Jaap Baar	
Verbeteren of toch aanvullen?	
Een noot bij 40 jaar Hans Peek	12
Richard Bierlaagh	
Rechtsbescherming, steekproef en extrapolatie douanerecht	14
Bart Boersma	
Niet-fiscale integriteitsrisico's voor de belastingadviseur	16
Arnaud Boojj	
Fraudebestrijding over de landsgrenzen heen	18
Nikkie van den Boom	
40 jaar in de advocatuur, een mijlpaal	20
Vincent Burgers	
De aanval is de beste verdediging	22
Carlijn van Dijk	
De kansen met Hans	24
Percy Draijer	

Er gaat niets boven Groningen, met een beetje hulp vanuit Breda	26
Anke Feenstra	
Geen extraterritoriale werking van de Invorderingswet	28
Yola Geradts	
Piece of cake?	30
Priscilla de Haas	
Waarde Hans	32
Peter van Hagen	
Met kleine stapjes naar baby Pipo in de hangmat	34
Hans Hendriks	
Inkeer door de jaren heen: een tijdreis	38
Vanessa Huygen van Dyck-Jagersma	
YouTube en drank	40
Hans van Immerseel	
Tussen zoeken en zien	42
Irene Ippen	

Eerlijk spel en geheimhouding overleg cliënt	44
Ludwijn Jaeger	
Een heel mooie fles cognac	46
Roel Jonker	
De ontvangsttheorie met een Peekse plot	48
Niels Kolste	
Koops over Peek	50
Willem Koops	
Voortvarendheid – een zeldzame maar bewonderenswaardige eigenschap	52
Lars Møller	
De typende rechter	54
Carolien Noorduyn	
Wetenschap & een badpak	56
Anneke Nuyens	
De Domtoren	58
Carole Perraud	

Boete bij terugnemen vooraf trek btw wegens fraude?	60
Martijn te Riet en Rob Antonis	
Rechten voor het voedselbos	62
Annelies Sennef	
Van offboarden naar controle	64
Frans Sijbers	
Hans Peek – 40 jaar advocaat, een feit van algemene bekendheid?	66
Jojanneke Sitsen	
De mooie jaren aan het Wilhelminapark 19 in Utrecht	68
Ellen Standhardt-Jonkers, Jaap Obbink en Jane Kramer	
Peek-zaken	70
Charles Starmans	
Van Fistra naar intervisie	72
Lisa van der Wal	
Verschoningsrecht na (ieder) sepot	74
Rosa van Zijl	

Het potentiële niet fiscale nadeel van een VSO

Jaap Baar¹

Het is in fiscale zaken waarin vermeende overtredingen van de AWR aan de orde zijn, niet ongebruikelijk dat op enig moment in de procedure een VSO wordt gesloten met de Belastingdienst, waarin ook afspraken worden gemaakt over het al dan niet opleggen van boetes.

De mate van gevaar in de zin van de Wet Bibob kan worden gebaseerd op vermoedens van strafbare feiten, ook als daarvoor geen vervolging is gevolgd, zolang die feiten voldoende aannemelijk zijn. Dat is vaste jurisprudentie.² Dat op die manier ook verdenkingen van fiscaal beboetbare feiten aan een gevaarconclusie ten grondslag kunnen worden gelegd en aldus tot bijvoorbeeld intrekking of weigering van een vergunning kunnen leiden, is dan ook niets nieuws of bijzonders te noemen.³ Dit uitgangspunt is recent nog eens bevestigd door de Afdeling bestuursrechtspraak.⁴ Wat echter uit die laatste uitspraak nog eens extra nadrukkelijk blijkt is dat fiscale rapportages, zoals controlerapporten, zelfstandige bewijswaarde hebben, ook als de Belastingdienst op basis van die rapportages geen boetes oplegt of zelfs later de eerder opgelegde boetes intrekt, zoals in de betreffende zaak was gebeurd.

De Afdeling overweegt daarover dat in de brief van de Belastingdienst waarbij de boetes zijn ingetrokken niet staat dat art. 52 AWR niet is overtreden, maar dat aan de bevindingen over het niet voldoen aan de administratieve verplichtingen geen gevolgen worden verbonden. Gelet daarop mocht het Landelijk Bureau Bibob uitgaan van de aannemelijkheid van die beboetbare feiten zoals omschreven in de onderliggende controlerapporten.

1 Mr. J.L. Baar, advocaat bij Kuyp Baar advocaten.

2 Zie onder andere: ABRvS 21 augustus 2019, ECLI:NL:RVS:2019:2828.

3 Zie bijvoorbeeld: ABRvS 17 juli 2019, ECLI:NL:RVS:2019:2450, AB 2019/386, m. nt. A. Tollenaar.

4 ABRvS 3 december 2025, ECLI:NL:RVS:2025:5850, AB 2026/27, m. nt. B. van der Vorm.

Als een VSO wordt gesloten hangende bezwaar of beroep waarbij de boetes komen te vervallen, zal dat als een succes gezien worden, en terecht, de carrière van Hans betreft immers een aaneenrijging van dat soort successen. Het vervallen van die boetes neemt echter de aannemelijkheid van in rapportages uiteengezette beboetbare feiten niet weg. Worden die feiten door de cliënt ontkend, dan zal gepoogd moeten worden in de fiscale procedure expliciet tot uitdrukking te brengen dat niet enkel de boetes zelf zijn komen te vervallen, maar ook de grondslag voor die boetes. Anders vormt het door de VSO afgedekte fiscale nadeel immers juist een gevaar op nadeel elders.

Voor Hans is dit geen nieuws. Hij zorgt dat zijn cliënten zich ook rekenschap geven van dit eventuele Bibob-gevaar, in het kader van het procesadvies. Zo weet ik uit samenwerkingen op dit punt. Als oude rot in het vak weet hij immers allang dat ook buiten de kaders van het geschil zelf gekeken moet worden naar de eventuele gevolgen. Voor fiscale dienstverleners met minder droge oren, kan dit wellicht nog een waardevolle les zijn.

Verbeteren of toch aanvullen? Een noot bij 40 jaar Hans Peek

Richard Bierlaagh¹

Op 6 februari 2026 wees de Hoge Raad² arrest in een zaak die draaide om een voor de praktijk herkenbaar probleem: een gerechtshof dat bij zijn uitspraak was vergeten te beslissen op een verzoek om immateriële schadevergoeding wegens overschrijding van de redelijke termijn. Nadat belanghebbende het gerechtshof daarop had gewezen, volgde een hersteluitspraak waarin die vergoeding alsnog werd toegekend. Zo ver, zo goed – maar de procesrechtelijke kwalificatie van die hersteluitspraak bleek een stuk lastiger dan ze op het eerste gezicht leek.

De vraag was hoe die hersteluitspraak procesrechtelijk moest worden gekwalificeerd. P-G Koopman plaatste de gang van zaken in het kader van art. 31 Rv: herstel is op grond van dat artikel uitsluitend mogelijk bij een ‘kennelijke fout’, dat wil zeggen een fout die zonder bestudering van het dossier voor partijen én derden herkenbaar is.³ Een vergeten beslissing op een ingediend verzoek kwalificeert per definitie niet als zodanig – men moet het dossier kennen om te weten dat er überhaupt iets was gevorderd. In mijn annotatie bij de conclusie kon ik mij in die analyse vinden.

De Hoge Raad koos een andere – en opvallend kortere – weg. Niet art. 31 Rv (verbetering van een fout), maar art. 32 Rv: aanvulling van een ontbrekende beslissing. Het gerechtshof had niet iets fout beslist, maar simpelweg iets niet beslist. Het dictum was onvolledig en moest worden gecompliceerd. Het uitvoerige debat over kennelijkheid? Niet relevant.

1 Mr. P.R.M. Bierlaagh, partner bij Port Sight Tax en docent belastingrecht aan de Vrije Universiteit Amsterdam.

2 HR 6 februari 2026, ECLI:NL:HR:2026:200, *BNB* 2026/42.

3 Concl. P-G Koopman 14 november 2025, ECLI:PHR:2025:1215, *NTFR* 2025/1986.

De terminologie blijkt hier allesbepalend: wie spreekt over ‘verbeteren’ activeert onmiddellijk het strenge kennelijkheids criterium van art. 31 Rv, terwijl het materieel gewoon ging om een leemte in het dictum. Een aandachtspunt voor de rechters die de ‘verbetering’ of ‘aanvulling’ hanteren: schrijf precies op wat je bedoelt en welk wettelijk kader daarin wordt aangesproken.

En dat brengt me weer bij iets wat ik tien jaar geleden aan het Wilhelminapark in Utrecht te horen kreeg – van Hans Peek bij wie ik als junior mocht werken. Hans had namelijk een geheel eigen – en tamelijk vriendelijke – praktijk als het ging om het redigeren van concepten. Wat hij deed was strikt genomen verbeteren. Wat hij zei, was altijd: “ik heb hier en daar nog wat aangevuld”. Ik weet niet of hij art. 32 Rv daarbij voor ogen had, maar de Hoge Raad zou hem er nu in elk geval in herkennen. 40 jaar Hans: de fiscale rechtspraak is er beter van geworden – zijn oud-juniors zeker ook.

Rechtsbescherming, steekproef en extrapolatie douanerecht

Bart Boersma¹

Dat ik in deze bundel schrijf over rechtsbescherming in het douanerecht, hangt nauw samen met Hans. Wie Hans kent, weet dat hij niet alleen scherp is op de inhoud, maar ook op het proces. Juist dat is in het douanerecht – waar Hans zich ook mee bezighoudt – van groot belang. Waar de overheid vaak beschikt over een informatievoorsprong, omvangrijke dossiers en grote financiële belangen, wordt de kwaliteit van rechtsbescherming in belangrijke mate bepaald door de zorgvuldigheid van de procedure. Welke stukken worden overgelegd? Welke informatie wordt gedeeld? En kan de belanghebbende zich daadwerkelijk verdedigen tegen een uitnodiging tot betaling die mede berust op statistische technieken, projecties of interne analyses?

Die vragen zijn allerminst theoretisch. In twee recente zaken bij de rechtbank Noord-Holland is scherp zichtbaar geworden hoe kwetsbaar dit terrein is. In beide zaken gaat het om de vraag hoe ver de inspecteur mag gaan bij het gebruik van controletechnieken, maar ook om de fundamentele vraag of hij wel voldoet aan zijn verplichting om de op de zaak betrekking hebbende stukken over te leggen.

De eerste uitspraak is ECLI:NL:RBNHO:2025:1183.² In deze zaak ging het om twee uitnodigingen tot betaling, waarvan één zelfs een bedrag van ongeveer € 99 miljoen betrof. De inspecteur had een correctiefactor van 2,48 ontleend aan een beperkte controle, gebruikt om tot een veel verdergaande correctie te komen. De rechtbank accepteerde die stap niet. De overgang van een beperkte controlebevinding naar een utb van deze omvang bleek juridisch en feitelijk onvoldoende onderbouwd.

¹ Mr. B.J.B. Boersma, advocaat bij Customs Knowledge.

² Rb. Noord-Holland 7 februari 2025, ECLI:NL:RBNHO:2025:1183.

De tweede uitspraak is ECLI:NL:RBNHO:2026:664.³ Daar stond een geldsteekproef centraal die werd toegepast op een sterk heterogene populatie. Daarnaast is van groot belang dat de inspecteur in deze procedure maar liefst zeven keer in de gelegenheid is gesteld om de op de zaak betrekking hebbende stukken over te leggen. Ook deze uitspraak laat zien dat rechtsbescherming niet alleen draait om de uitkomst van de controle, maar evenzeer om de kwaliteit van de procedure en de volledigheid van het dossier.

Uit beide uitspraken blijkt het belangrijke onderscheid tussen steekproef en extrapolatie. Een steekproef is een controlemethode: binnen een populatie wordt een selectie onderzocht. Extrapolatie is de vervolgstap waarbij de uitkomst van dat onderzoek wordt doorgetrokken naar het niet-onderzochte deel. Juridisch is dat onderscheid van groot belang. Een steekproef kan technisch zorgvuldig zijn uitgevoerd, terwijl extrapolatie toch ontoelaatbaar is, bijvoorbeeld wanneer de populatie onvoldoende homogeen is of de inspecteur onvoldoende inzicht geeft in de gemaakte aannames.

Bijzonder is overigens dat de inspecteur in beide procedures geen hoger beroep heeft ingediend.

De uitspraken laten uiteindelijk hetzelfde zien: waar de inspecteur zich bedient van steekproeven, extrapolaties en complexe controletechnieken, moet rechtsbescherming niet minder, maar juist méér aandacht krijgen. Een steekproef is geen vrijbrief, extrapolatie geen automatisme en een onvolledig dossier geen aanvaardbare basis voor heffing. Precies daar ligt de kern van rechtsbescherming.

³ Rb. Noord-Holland 15 januari 2026, ECLI:NL:RBNHO:2026:664.

Niet-fiscale integriteitsrisico's voor de belastingadviseur

Arnaud Booij¹

Een belastingadviseur moet zich buiten de fiscaliteit aan steeds meer compliance regels houden. Het niet voldoen aan die voorschriften brengt integriteitsrisico's met zich. Ik bespreek er enkele.

De Wwft

De adviseur (en/of het kantoor) zal voor alle (advies)zaken een Wwft-dossier moeten aanleggen of moeten aangeven dat de Wwft in dat geval niet van toepassing is. Er moet een cliëntenonderzoek worden gedaan, gegevens worden vastgelegd, een risicoanalyse worden gemaakt en moet er een transactiemonitoring plaatsvinden aan de hand van het interne beleid. Opmerkelijke situaties moeten worden geanalyseerd en ongebruikelijke transacties moeten direct worden gemeld aan de FIU.

Om deze verplichting goed uit te voeren, moet de adviseur en het kantoor een goed overzicht hebben van de Wwft-risico's in het specifieke geval. Die zijn niet beperkt tot voor de hand liggende witwasscenario's, maar kunnen zich bijvoorbeeld ook voordoen bij een mogelijkheid van (fiscale) fraude in het buitenland. Het verstrekken van een onzakelijke lening aan een Nederlandse vennootschap krijgt dan niet alleen een fiscale betekenis (rente wel/niet aftrekbaar, wel/niet informele kapitaalstorting), maar moet ook de vraag opwerpen waarom partijen een niet-zakelijke overeenkomst zouden willen sluiten. Een adviseur moet dan leren ook op een niet fiscale manier naar de (voorgenomen) transacties te kijken. Welke andere risico's spelen er?

¹ Mr. dr. J.A. Booij, advocaat bij Booij Legal & Tax.

DAC6, Mandatory Disclosure

Bij elke grensoverschrijdende constructie, moet de vraag worden gesteld of deze al dan niet onder een van de wezenskenmerken van DAC6 valt. Is dat zo, dan moet er binnen dertig dagen een melding van worden gemaakt bij de Belastingdienst. Het kantoor zal een compliance-systeem moeten hebben om bij te houden in welke gevallen wellicht een DAC6 melding gemaakt moet worden en ook wanneer dat bewust niet gebeurt. De vraag van de Belastingdienst kan zijn in welke gevallen men heeft overwogen wel te melden, maar dit uiteindelijk niet heeft gedaan.

De NOB Tax Principles

Op basis van de NOB Tax Principles zal de adviseur bijvoorbeeld ook moeten onderzoeken of de transactie een reëel economisch doel heeft en of het behalen van een belastingvoordeel leidend is (Principle 6).

In alle bovenbeschreven gevallen zal de belastingadviseur een bredere kijk moeten hebben op de bedoelingen van de betrokkenen in een structuur of transactie, om buiten het fiscale domein een risicoanalyse te maken. Dit vereist een integrale integriteitsrisicoanalyse. Kantoren zouden hier meer aandacht aan moeten besteden.

Fraudebestrijding over de landsgrenzen heen

Nikkie van den Boom¹

Tien jaar geleden werkte ik – destijds nog als advocaat bij De Bont Advocaten – regelmatig samen met Hans. Dat heb ik altijd met veel plezier gedaan. Niet alleen omdat Hans bijzonder vriendelijk en juridisch (vlijm)scherp is, maar ook vanwege de aard van de zaken waarin hij actief is: complexe strafzaken op het snijvlak van het ondernemings-, belasting- en douanerecht. Vaak hadden die zaken ook een internationale of Europese dimensie.

In de afgelopen tien jaar hebben de internationale en Europese strafrechtelijke ontwikkelingen een hoge vlucht genomen. De focus op fraudebestrijding is daarbij steeds nadrukkelijker geworden. Op Europees vlak zien we dat terug in nieuwe EU-wetgeving, de oprichting van nieuwe EU-instanties en intensievere samenwerking tussen nationale en Europese autoriteiten. Dit kan aan de hand van enkele ontwikkelingen worden geïllustreerd:

De eerste ontwikkeling betreft de totstandkoming van Verordening 2016/794², waarmee Europol een actievere rol heeft gekregen in de coördinatie van grensoverschrijdende onderzoeken en de uitwisseling van intelligence en analyses. Deze verordening versterkte daarmee niet alleen de samenwerking met nationale opsporingsdiensten, maar ook met het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF). In 2020 werd binnen Europol bovendien het European Financial and Economic Crime Centre (EFECC) opgericht om de toename van financiële en economische criminaliteit in de EU aan te pakken. In 2021 is het mandaat van Europol verder uitgebreid.³

Daarnaast is in 2017 het Europees Openbaar Ministerie (EOM) opgericht, dat sinds 2021 operationeel is.

1 Mr. N. van den Boom, internationaal strafrechtjurist bij de FIOD. Deze bijdrage is geschreven op persoonlijke titel.

2 Verordening (EU) 2016/794.

3 Verordening (EU) 2022/991.

Het EOM is onder meer belast met het onderzoeken en vervolgen van verdachten van strafbare feiten die de financiële belangen van de EU zouden schaden. Deze ontwikkeling heeft de coördinatie tussen nationale vervolgingsautoriteiten en opsporingsdiensten aanzienlijk verbeterd. Eind 2025 liepen er bijvoorbeeld al 3.602 actieve EOM-onderzoeken.⁴

Tot slot kan de totstandkoming van het omvangrijke anti-witwaspakket tussen 2021 en 2025 niet ontbreken. Onderdeel daarvan is de oprichting van een Europese toezichthouder: de Anti-Money Laundering Authority (AMLA). Dit pakket beoogt kort gezegd de Europese wet- en regelgeving ter bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering te versterken en verder te harmoniseren. Daardoor kan de samenwerking tussen de lidstaten op het gebied van fraudebestrijding efficiënter plaatsvinden.

Deze ontwikkelingen staan overigens niet op zichzelf, maar zijn met elkaar verweven doordat de EU-verordeningen ook onderlinge samenwerking tussen Europol, OLAF, het EOM en de AMLA mogelijk maken.⁵

Gezien het vorenstaande mag duidelijk zijn dat fraudebestrijding al geruime tijd geen zuiver nationale aangelegenheid meer is. De samenwerking die op internationaal en Europees niveau plaatsvindt, is dan ook steeds vaker terug te zien in een groot deel van de Nederlandse fraudezaken. Daarmee wordt niet alleen het werk van de opsporingsdiensten steeds internationaler, maar ook dat van Peek.

4 EPPA Annual Report 2025.

5 Verordeningen (EU) 2016/794, 2017/1939, 2022/991, 2024/1620.

40 jaar in de advocatuur, een mijlpaal

Vincent Burgers¹

Toen ik Hans voor het eerst ontmoette, viel mij in het gesprek op hoe goed Hans was voorbereid en hoe scherpzinnig hij was bij een voor hem niet al te bijzonder sollicitatiegesprek. Die positieve indruk is in de jaren daarna verder bevestigd: zijn werk was verzorgd, doorgond en juridisch scherp. En altijd met de gele markeerstift.

Behalve dat Hans zich had voorbereid viel mij ook iets anders op tijdens dat eerste gesprek. Hans was zeker lang van postuur maar niet NBA-basketballer-lang, zoals een bepaalde foto uit het tweede boek over de vastgoedfraude van Hans en zijn cliënt in die affaire, leek te veronderstellen. U mag invullen hoe dat kwam.

Meerdere zaken/anekdotes schieten mij te binnen voor deze bijdrage maar een moment wat nog steeds regelmatig in mijn gedachten opkomt geeft mijns inziens een aardig inzicht in de wijze waarop Hans zijn advocatenpraktijk voerde.

Tijdens een afsluitend gesprek rond 2017 met mijn mentor/begeleider in de beroepsopleiding advocatuur, waar Hans als mijn patroon bij aanwezig was, kreeg ik de goed bedoelde tip mee om “de lat minder hoog te leggen” en iets in de trant van dat een zes of zeven soms ook gewoon genoeg is.

¹ Mr. V.A. Burgers, rechter bij Rechtbank Zeeland-West-Brabant.

Ik hoorde de woorden en wist: dit kan Hans niet laten gaan. Ik herinner me nog goed dat Hans daarna rustig aangaf aan de mentor – en daarmee ook aan mij – dat alleen goed, goed genoeg is en dat alleen dat geleverd kan worden aan cliënten. Zodra bij een willekeurige cursus het ‘loslaten van perfectionisme’ aan bod komt, wat kennelijk de trend is, zit ik in mijn hoofd bij dit moment en moet ik altijd glimlachen.

Ook al veranderen de tijden zie ik het nog steeds als positief dat Hans mij met zijn visie heeft opgeleid. De wil om zaken echt goed te doen zag ik bij Hans ook buiten de werksfeer, zo ook in de wijze waarop hij een prachtige boerderij in ere heeft hersteld. Zaken moet je goed doen, met respect voor de personen en de omgeving. En een laatste opmerking over de auto: er bestaan ook echt andere goede automerken naast Saab.

Het is een terugblik geworden en afsluitend merk ik op meer van Hans te hebben geleerd dan alleen het ‘juridisch vak’. Als ik zeg dat ik dank verschuldigd ben voor de interessante en mooie jaren in de advocatuur, zeg ik daarmee niets te veel.

De aanval is de beste verdediging

Carlijn van Dijk¹

Het is al jaren een bekende uitspraak in het voetbal. Hoewel de uitspraak klinkt als een pareltje uit de collectie van Johan Crujff blijkt hij na enig onderzoek toch niet de eigenaar te zijn van deze quote. Het idee is in ieder geval dat een preventieve aanval effectiever is dan wachten op een aanval. Door zelf het initiatief te nemen kun je de controle over de situatie behouden.

De fiscale (strafrecht) advocatuur is net voetbal. Naast kennis van het formele en materiële recht heb je een strategie nodig om het beste voor de cliënt te bereiken. Naast het kunnen omgaan met de bal heb je een plan nodig om de bal in het doel te krijgen.

De afgelopen jaren is in het fiscale veld regelmatig gescoord met het verdedigingsbeginsel. Dankzij het *Sopropé*-arrest² is dit beginsel in het belastingrecht tot leven gekomen.

Het verdedigingsbeginsel vereist dat de geadresseerde van een besluit dat zijn belangen aanmerkelijk raakt, in staat wordt gesteld naar behoren zijn standpunt kenbaar te maken over de elementen waarop de administratie haar besluit wil baseren. Deze verplichting geldt bij besluiten die binnen de werkingssfeer van het gemeenschapsrecht vallen, zoals douanezaken en de omzetbelasting.

Het verdedigingsbeginsel betekent kort gezegd:³

- het recht op informatie over het voorgenomen besluit;
- het recht op (inzage in) de stukken waarop het voorgenomen besluit is gebaseerd;
- het recht op voldoende tijd ter voorbereiding van de verdediging; en
- het recht om een standpunt kenbaar te mogen maken.

¹ Mr. C.E. van Dijk, advocaat bij Vierhoff Advocaten.

² HvJ EG 18 december 2008, C-349/07, ECLI:EU:C:2008:746 (*Sopropé*).

³ Zie in dit kader ook het proefschrift van A.E. Keulemans, *Het Unierechtelijke verdedigingsbeginsel*, Deventer: Wolters Kluwer 2021.

Indien de inspecteur niet voorafgaand aan het opleggen van de aanslag deze rechten eerbiedigt, dient de aanslag te worden vernietigd wanneer aan het andere-afloopcriterium wordt voldaan.⁴ Aan dit criterium is voldaan op het moment dat het besluitvormingsproces een andere afloop zou kunnen hebben gehad als de belanghebbende wél de gelegenheid was geboden zijn zienswijze naar voren te brengen.

Welk moment in een procedure is het meest strategisch om te stellen dat het verdedigingsbeginsel is geschonden? Dat is afhankelijk van de verjaringstermijnen van aanslagen. Voor de omzetbelasting kan de Belastingdienst bijvoorbeeld vijf jaren naheffen.⁵ Klagen over een schending heeft pas zin als de Belastingdienst de schending niet kan herstellen middels het opleggen van een tweede naheffingsaanslag⁶, dus als deze vijf jaren voorbij zijn. Niet aanvallen, maar afwachten is dan de beste verdediging.

Om af te sluiten in de woorden van Johan Cruijff: lieve Hans, al 40 jaren ben jij aan de bal en dat betekent dat de autoriteiten al 40 jaar niet kunnen scoren.

4 HvJ EU 3 juli 2014, C-129/13 en C-130/13, ECLI:EU:C:2014:2041 (*Kamino International Logistics B.V. en Datema Hellmann Worldwide Logistics B.V.*). Het beginsel kan overigens beperkingen bevatten, zie bijvoorbeeld: HR 24 november 2017, ECLI:NL:HR:2017:2980. De beoordeling van het andere afloopcriterium is per aangiftetijdvak, zie: HR 24 juni 2022, ECLI:NL:HR:2022:934.

5 Art. 20 lid 3 AWR.

6 HR 26 september 2025, ECLI:NL:HR:2025:1410.

De kansen met Hans

Percy Draijer¹

Een cliënt die met een strafrechtelijk onderzoek wordt geconfronteerd wil altijd weten hoe groot de kans is dat hij wordt veroordeeld en welke straf hij kan verwachten.

Van een advocaat wordt verwacht dat hij de haalbaarheid van een zaak inschat en zijn cliënt adviseert over kansen en risico's.² Dat is makkelijker gezegd dan gedaan (of niet, als je Hans Peek bent?). Van Hans is mij altijd bijgebleven dat hij nog nooit een cliënt heeft bijgestaan die heeft moeten 'zitten'.

Hoe groot is de kans daarop? De jaarlijkse publicatie 'Criminaliteit en rechtshandhaving' van het WODC geeft een statistisch overzicht van de afdoening van strafzaken. Uit het meest recente rapport blijkt dat rechters in 2024 circa 73.000 strafzaken hebben afgedaan.³ In ruim 93% leidde dat tot een veroordeling. In ongeveer één op de vijftien zaken volgde vrijspraak.⁴ Opvallend is dat de gevangenisstraf al jaren de meest opgelegde hoofdstraf is. Rechters legden in 2024 maar liefst 9.372 jaren gevangenisstraf op. Voor inzicht in de afdoening van fiscale strafzaken volgt uit het jaarverslag van de FIOD dat in 89% van de afgeronde FIOD-zaken een vorm van bestraffing is opgelegd.⁵ Dus 11% eindigde zonder straf.

Welke straf is te verwachten als een zaak tot een veroordeling leidt? In fiscale strafzaken wordt voor de strafmaat vaak aangesloten bij de hoogte van het belastingnadeel.

1 Mr. P.J. Draijer, advocaat bij Vierhoff Advocaten.

2 Zie o.a. Raad van Discipline Den Haag 17 november 2025, ECLI:NL:TADRSGR:2025:233.

3 Criminaliteit en rechtshandhaving 2024 – ontwikkelingen en samenhangen (eindredactie: D.E.G. Moolenaar). WODC, Cahier 2025-8.

4 In 4.900 zaken (6,7%).

5 Waarbij met 'zaak' niet alleen wordt bedoeld een vonnis, maar ook een transactie, een strafbeschikking van het OM, een bestuurlijke boete of andere afdoening.

Zo geldt volgens de LOVS-richtlijnen bij een nadeel tussen € 125.000 en € 250.000 als uitgangspunt een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van negen tot twaalf maanden. In een fiscale fraudezaak van enige omvang is een gevangenisstraf dus al snel een reële uitkomst.

Maar wat zijn de statistieken van Hans? Ik nam de proef op de som en heb rechtspraak.nl afgestruind naar zijn naam.⁶

Wie op rechtspraak.nl zoekt naar "J.H. Peek" vindt 31 strafzaken. Van die zaken betreffen er 21 klaag-, bezwaar- of cassatieprocedures. Van de overige zaken hebben er drie tot een veroordeling geleid. In de andere zaken volgde een vrijspraak of werd het OM niet-ontvankelijk verklaard vanwege een 'schikking' terwijl de zaak al wel onder de rechter was.⁷ Dit zegt niet alles over een praktijk van 40 jaar, maar het beeld is opvallend.

Met deze cijfers in het achterhoofd zou ik als verdachte liever uitgaan van de statistieken van Hans. Er zullen weinig strafrechtadvocaten zijn die na 40 jaar praktijk kunnen zeggen dat hun cliënten nog altijd buiten de gevangenispoort zijn gebleven.⁸ Dat zijn statistieken waar een strafrechtadvocaat met recht trots op mag zijn.

6 Vanwege de vele hits op "Peek" – kennelijk is dat ook een juridische term – heb ik gezocht op "J.H. Peek" in het rechtsgebied 'Strafrecht'. Dat leverde 31 resultaten op.

7 Zoals in Rb. Overijssel 17 november 2025, ECLI:NL:RBOVE:2025:6656 en ECLI:NL:RBOVE:2025:6657 en Rb. Overijssel 20 juni 2016, ECLI:NL:RBOVE:2016:2279 en ECLI:NL:RBOVE:2016:2280 alsmede Rb. Zeeland-West-Brabant 28 maart 2025, ECLI:NL:RBZWB:2025:1779 en ECLI:NL:RBZWB:2025:1780.

8 Ten overvloed merk ik op dat één van de cliënten van Hans in eerste aanleg is veroordeeld tot een gevangenisstraf (Rb. Rotterdam 26 april 2017, ECLI:NL:RBROT:2017:3444). In hoger beroep is deze veroordeling echter gewijzigd in een geheel voorwaardelijke gevangenisstraf (Hof Den Haag 17 mei 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:1915).

Er gaat niets boven Groningen, met een beetje hulp vanuit Breda

Anke Feenstra¹

In 2004 wees de voorzieningenrechter van de rechtbank Groningen een uitspraak die, bezien vanuit het huidige fiscale procesrecht, een bijzondere plaats inneemt.² In de zaak over internationale gegevensuitwisseling trad ik, samen met mijn toenmalige patroon mr. Hans Peek, op als gemachtigde. Ik kijk met veel plezier terug op mijn stagetijd en de wijze waarop hij mij in de advocatuur heeft geïntroduceerd. Die herinneringen laten zich niet makkelijk in een blog van 400 woorden vatten. Deze uitspraak wel en vormt een herinnering aan een tijd waarin rechtsbescherming tegen internationale informatie-uitwisseling nog daadwerkelijk kon worden afgedwongen.

De zaak betrof een verzoek van de Britse fiscale autoriteiten om informatie over een zending Malibu-rum die bij een Nederlandse onderneming was geleverd. Op grond van de WIB besloot de staatssecretaris deze gegevens aan het Verenigd Koninkrijk te verstrekken. De betrokken onderneming werd daarvan in kennis gesteld, waarna bezwaar werd gemaakt en een voorlopige voorziening werd gevraagd.

De kern van het geschil lag in de vraag of bepaalde informatie, met name de identiteit van afnemers, mocht worden verstrekt. Volgens de onderneming betrof dit bedrijfsgevoelige informatie. In een parallelhandelssituatie vormt juist de kring van afnemers een essentieel onderdeel van de bedrijfsvoering. Het prijsgeven van die gegevens zou de onderneming rechtstreeks kunnen schaden.

De voorzieningenrechter volgde deze redenering gedeeltelijk. Hoewel de wettelijke regeling in beginsel een verplichting tot gegevensverstrekking kent wanneer aan de voorwaarden is voldaan, stelt art. 13 lid 3 WIB (oud) een belangrijke grens.

¹ Mr. A.A. Feenstra, advocaat bij Hertoghs Advocaten.

² Rb. Groningen 28 mei 2004, ECLI:NL:RBGRO:2004:AS1974.

Dat artikel bepaalt dat geen informatie hoeft te worden verstrekt wanneer daarmee een commercieel of beroepsgeheim wordt onthuld. De rechter oordeelde dat de identiteit van zakenrelaties in deze specifieke context inderdaad onder het begrip commercieel belang kan vallen. Verstrekking van die gegevens was daarom niet toegestaan.

Het besluit tot gegevensverstrekking werd geschorst.

Het belang van deze uitspraak reikt verder dan de concrete zaak. Zij laat zien dat internationale gegevensuitwisseling destijds nog onderworpen kon worden aan effectieve rechterlijke toetsing voordat informatie daadwerkelijk werd verstrekt. Tot 2014 bevatte de WIB namelijk nog een kennisgevingsprocedure. Op basis hiervan diende de minister degene van wie de inlichtingen afkomstig waren in kennis te stellen van besluit tot inwilliging van het verzoek om inlichtingen. De belanghebbende kon tegen dit besluit in bezwaar en beroep. Tegenwoordig is dat anders en gaat het uitwisselen van inlichtingen veelal automatisch en buiten het zicht van de belanghebbende(n). De huidige systemen van internationale fiscale informatie-uitwisseling laten in de praktijk dan ook nagenoeg geen ruimte meer om voorafgaand rechtsmiddelen aan te wenden tegen het delen van gegevens tussen belastingautoriteiten.

Juist daarom is deze uitspraak er één om te koesteren. Zij herinnert eraan dat internationale samenwerking tussen Belastingdiensten niet los kan worden gezien van rechtsbescherming. En voor mij persoonlijk blijft zij verbonden met een leerzame samenwerking met Hans Peek, van wie ik in deze zaak het vak opnieuw een stukje beter leerde begrijpen.

Geen extraterritoriale werking van de Invorderingswet

Yola Geradts¹

Niet in brede kring bekend is de talentvolle aandacht in het verre verleden van Hans voor spannende onderdelen van het invorderingsrecht. In de jaren negentig speelde het vraagstuk of buitenlandse aannemers/inleners voor werkzaamheden uitgevoerd in het buitenland toch op de voet van art. 34 en 35 IW 1990 aansprakelijk konden worden gesteld voor door hun onderaannemer/uitlener niet betaalde Nederlandse loon- en omzetbelasting.

Uiteindelijk is het pleit door de Hoge Raad² beslecht ten gunste van de buitenlandse ondernemer. Dat de Hoge Raad dit zou oordelen, was geen uitgemaakte zaak. De lagere rechtspraak was verdeeld.³ A-G Mok in zijn conclusie voor de Hoge Raad concludeerde dat aansprakelijkstelling door de Nederlandse ontvanger van buitenlandse ondernemers voor werk in het buitenland verricht door Nederlandse partijen, moest kunnen. De burgerlijke kamer⁴ van de Hoge Raad is daarin niet meegegaan op grond van de eisen van rechtszekerheid. De Hoge Raad vernietigde daarmee de uitspraak van gerechtshof 's-Hertogenbosch en bekrachtigde de uitspraak van de rechtbank.⁵ Het gerechtshof had geoordeeld, dat nu noch in de tekst van art. 34 en art. 35 IW 1990 noch in de wetsgeschiedenis bij art. 34 en art. 35 IW 1990, een uitzondering is te lezen dat de ontvanger deze aansprakelijkheidsbepalingen niet mag toepassen op buitenlandse ondernemers, het aansprakelijk stellen dus geoorloofd is. Een extensieve interpretatie van de aansprakelijkheidsbepaling.

1 Mr. Y.E.J. Geradts, advocaat bij Geradts & Vetter advocaten.

2 Zie HR 5 november 1999, ECLI:NL:HR:1999:AA3801, *NJ*2000/139 en HR 5 november 1999, ECLI:NL:HR:1999:AA3801, *JOL*1999/113; daarna HR 19 april 2000, ECLI:NL:HR:2000AA5538, *NJ*2003/506.

3 Rb. Breda 19 december 1995, ECLI:NL:RBBRE:1995:AW0080, *V-N*1996/567, 21, auteur heeft in die zaak opgetreden voor de buitenlandse ondernemer, maar volgens de Rechtbank was extraterritoriale werking geoorloofd; Rb. 's-Hertogenbosch 9 september 1994, *FutD*1994/1170 oordeelde dat extraterritoriale werking niet was toegestaan; Hof 's-Hertogenbosch 8 april 1997, ECLI:NL:GHSHE:1997:AV9520, *V-N*1997/1872, 18, oordeelde dat extraterritoriale werking was toegestaan.

4 Indertijd werd de aansprakelijkheid uitgevochten voor de civiele rechter, daarna kon de hoogte van de loonbelastingsschuld nog worden aangevochten voor de belastingrechter.

5 Rb. 's-Hertogenbosch van 9 september 1994, *FutD*1994/1170.

De Hoge Raad oordeelt daarentegen dat nu niet expliciet in de wet is opgenomen dat aansprakelijkheidsbepalingen over de grenzen kunnen worden toegepast, het in strijd is met de rechtszekerheid om deze bepaling toe te passen op buitenlandse ondernemers. Dit klemde voor de Hoge Raad temeer omdat het buitenland zo'n vergaande aansprakelijkheidsbepaling niet kent en de buitenlander op een dergelijke aansprakelijkheidsbepaling niet verdacht behoeft te zijn.

Hans Peek heeft over deze 'doorbraakarresten' een fraai artikel geschreven in het MBB in 1999.⁶ Hans concludeert naar aanleiding van deze arresten dat de extraterritoriale werking van de Invorderingswet alleen via verdragen kan worden geregeld en anders kan het niet. De ontwikkeling van internationale invordering is sindsdien wel voortgeschreden,⁷ maar de internationale ondersteuning bij de invordering van aansprakelijkgestelden is dat niet. De EU-Richtlijn wederzijdse bijstand bij invordering (2010/24/EU) beperkt zich, zie art. 1, tot invorderingsbijstand voor belastingschulden en niet tot bijstand voor schulden uit aansprakelijkstellingen.

In de Leidraad Invordering is nog steeds opgenomen in art. 34.2 en art. 35.4 dat een buitenlandse inlener/aannemer voor werken in het buitenland niet aansprakelijk is voor loon- en omzetbelasting.

6 J.H. Peek, 'De fiscus is geen wereldreiziger', *MBB* 1999/12; de Nederlandse uitlener in de zaak voor de Hoge Raad gebruikte als handelsnaam: Wereldreiziger.

7 Zie ook: J.J. Vetter & A.J. Tekstra, *Invordering van belastingen*, Deventer: Kluwer 2024, p. 375.

Piece of cake?

Priscilla de Haas¹

'Cake met Peek' heette het overleg met mijn patroon bij aanvang van mijn carrière in de fiscaal-(straf)rechtelijke advocatuur. Iedere maandagochtend om negen uur. Daarbij werd van mij als jonge bediende verwacht aan te geven wat ik in die week in de zaken, die ik met hem behandelde, zou gaan doen. Dat wakkerde verantwoordelijkheid voor dossierbehandeling en assertiviteit aan, ofwel de perfecte coaching voor een advocaat-stagiaire (in spé).

De wijze waarop ik in zaken betrokken werd gaf bovendien vertrouwen, want bij aanvang van mijn carrière mocht ik gelijk meedraaien in grote strafzaken, een procedure bij het Hof van Justitie over misbruik bij restituties én werd ik na een halve dag samen bij een verhoor te zijn geweest in het diepe gegooid voor bijstand van een cliënt die verklaarde bij een verhoor over (mogelijk) strategische goederen.

Maar ook anderszins heb ik wijsheden meegekregen over wat ervoor nodig is als advocaat meerwaarde te bieden. Lessen die ik ook nu nog aan mijn advocaat-stagiaires meegeef, zoals: "Als een antwoord op één A4'tje past, zorg dan dat het op één A4'tje past." Of wat te denken van: "Herhaal niet wat de wederpartij in een stuk opschrijft, want dat is niet nodig bij opvolgende lezing."

¹ Mr. P. de Haas, advocaat bij De Haas Advocaten.

Maar ook: “Breng jouw verhaal en laat je niet verleiden slechts te reageren op het verhaal van de ander.” Hij wist ook altijd te zorgen dat de bal bij de wederpartij belandde. Kortom, ook op het gebied van processtrategie heeft hij mij het nodige bijgebracht, met als summum dat ik eruit heb gehaald: “Overzicht zorgt voor inzicht.”

Daarnaast wist hij me te bewegen om artikelen te gaan schrijven en alle jurisprudentie en literatuur op ons vakgebied tot mij te nemen.

Na anderhalf jaar stopte zijn begeleiding, waar hij na achttien jaren zijn eigen pad ging bewandelen. Het logo wat hij zou gaan voeren, kwam op mij over als een toverstaf. Een vergelijking die niet als zodanig bedoeld was en die hij ook liever niet hoorde, maar is ingegeven, omdat hij mij in de eerste anderhalf jaar van mijn carrière heeft betoverd en enthousiast heeft gemaakt voor het belijden van ons vak.

Waar ons vakgebied veel van het brein vergt, maken de lessen die zijn meegegeven, dat als je die volgt het misschien toch een piece of cake is, of in ieder geval behapbaar. Ik prijs mij in ieder geval gelukkig dat ik een stuk van zijn taart heb meegekregen.

Waarde Hans

Peter van Hagen¹

Zo placht de andere Hans je aan te schrijven, als hij weer eens een doorwrochte notitie voor je had. Niet alleen inhoud, ook stijl deed ertoe. Jij straalde in die jaren dat ik je als kantoorgenoot leerde kennen ook stijl uit: strak in het pak, manchetknopen en altijd schrijvend met een vulpen. Tegelijkertijd liet je in die jaren ook een andere, zachtere kant zien. Hans in een coltrui: ook dat is Hans Peek.

Dit liber amicorum wordt gemaakt omdat je dit jaar 40 jaar advocaat bent. Is dat een prestatie? Ik zou zeggen van niet, althans niet voor jou. Het beroep past je als een jas en lijkt je nauwelijks moeite te kosten. De advocatuur is jouw tweede natuur als het ware. Het zou ook zo maar kunnen zijn dat je niet te veel waarde hecht aan het aantal jaren (afgezien van het ceremoniële aspect) en nog een tijdje blijft pleiten.

Je pakt zaken altijd grondig aan. Dossiers zijn blad voor blad voorzien van je aantekeningen en het wemelt van de gele plakkertjes, die ook weer zijn voorzien van aantekeningen. Niets lijkt je te ontgaan. En je wil ook niets aan het toeval overlaten. Een echte vakman, die voor zijn cliënten door het vuur gaat.

Als je 'J.H. Peek' als zoekterm invoert in Rechtspraak.nl, levert dat een imposante hoeveelheid hits op. Het systeem telt vijftig uitspraken (conclusies van het parket van de Hoge Raad meegerekend).

¹ Mr. P.J. van Hagen, advocaat bij Hertoghs Advocaten.

Zo ongeveer allemaal op het terrein van je specialisatie, het belasting- en douanerecht en het daaraan verwante strafrecht. Veel van deze uitspraken laten zien dat er door jou gedegen verweer is gevoerd. Daarop moest wel worden gerespondeerd.

Zo werd ook belangwekkende rechtspraak uitgelokt. Bijvoorbeeld het vaak aangehaalde vonnis van de rechtbank Zwolle-Lelystad (ECLI:NL:RBZLY:2005:AU2558)², met belangrijke overwegingen over het opzetbegrip in het fiscale strafrecht, die deels ook terugkomen in het vele jaren later gewezen landmark-arrest van de Hoge Raad over het pleitbare standpunt (Credit Suisse ECLI:NL:HR:2017:638)³.

Opvallend is ook het aantal vonnissen waarin de officier van justitie niet-ontvankelijk werd verklaard in de strafvervolgning. Nadere lezing van de betreffende vonnissen laat zien dat het in die gevallen om procesafspraken ging. En dat laat meteen een andere kwaliteit van Hans Peek zien: hij kan ook uitstekend onderhandelen.

Maar niet dan nadat de fiscus of het OM het vuur stevig aan de schenen is gelegd. Ik hoop dat je dat nog een tijdje blijft doen. De rechtsbescherming is ermee gediend.

² Rb. Zwolle-Lelystad 13 september 2005, ECLI:NL:RBZLY:2005:AU2558.

³ HR 21 april 2017, ECLI:NL:HR:2017:638.

Met kleine stapjes naar baby Pipo in de hangmat

Hans Hendriks¹

Mijn naamgenoot en goede collega Hans kom ik overal tegen, onder andere als kritische afgevaardigde bij de NOvA van het (toen nog) arrondissement Breda en later van het arrondissement Midden-Nederland. Maar niet alleen beroepsmatig. Als enthousiaste supporter van zijn voetballende zoon Willem stond hij langs de lijn bij Kampong in de C- en D-tjes. Ik zat als trainer in de dug-out en heb Hans leren kennen als kindervriend en familieman.

We zijn nu een fase verder, maar kleinkinderen zijn er nog niet. Dat zou echter wel zomaar kunnen gebeuren. Ik zie het al voor me: Hans met kleinkind op schoot die spannende verhaaltjes voorleest en waarbij hij kan zeggen dat ome Hans onderstaande tekst voor hem/haar geschreven heeft.

Het BabyXL-arrest

Er was eens een winkel die babyspulletjes verkocht. Die winkel heette BabyXL. Een man wilde graag dingen kopen voor zijn baby. Hij zag een mooie aanbieding van BabyXL en dacht: "Dat is een goede deal!" Dus hij bestelde iets. Maar toen gebeurde er iets gek.

De winkel zei later: "Oeps... we hebben een fout gemaakt! De prijs klopt niet. We willen het niet meer verkopen voor die prijs." De man zei: "Maar wacht eens even! Jullie hebben het toch zelf gezegd? Dan moeten jullie je eraan houden!" De rechter moest beslissen wie gelijk had. De rechter zei eigenlijk: "Als een winkel een duidelijke fout maakt (bijvoorbeeld iets super goedkoop maakt terwijl dat niet kan kloppen) en de klant had kunnen snappen dat het een fout was, dan hoeft de winkel zich niet aan die prijs te houden."

¹ Mr. H.C.M. Hendriks, advocaat bij KBS Advocaten.

Het Hangmat-arrest

Er was eens een tuin met een fijne hangmat. In die hangmat kon je lekker liggen en schommelen. Op een dag ging iemand in de hangmat liggen. Toen gebeurde er iets naars. De hangmat viel naar beneden! Die iemand deed zich pijn. De hangmat hing vast aan spullen die van twee mensen samen waren. Dus eigenlijk waren ze allebei een beetje de baas over die hangmat. Maar ja... wie had nou schuld? De rechter zei: "Als iets van jullie samen is en het gaat kapot en iemand raakt gewond dan zijn jullie samen verantwoordelijk — zelfs als je niet precies weet wie het fout deed!"

Het Smallsteps-arrest

Er was eens een heel groot bedrijf dat voor heel veel kindjes zorgde: de Estro-kinderopvang. Maar het ging niet goed met het bedrijf; het geld was bijna op. Ze bedachten een plannetje: ze wilden een 'nieuw' bedrijf maken dat Smallsteps heette:

- Ze zouden doen alsof het oude bedrijf (Estro) helemaal stopte omdat het geld op was (dat noemen grote mensen een faillissement).
- Meteen daarna zou het nieuwe bedrijf (Smallsteps) de leukste opvangplekken overnemen.
- Maar... ze wilden alleen de juffen en meesters meenemen die ze zelf kozen. De andere duizend juffen en meesters kregen te horen: "Jullie mogen niet meer komen werken en we betalen jullie ook niet meer."

De juffen en meesters die weg moesten, vonden dit heel gemeen. Ze zeiden: "Dit is een trucje! Jullie gaan gewoon door met hetzelfde werk, maar dan met een andere naam. Dan moet je ons ook gewoon houden en netjes betalen."

De allerhoogste rechters in Europa gingen ernaar kijken. Zij zeiden: "Jullie hebben gelijk. Als een bedrijf stiekem al een plannetje maakt om door te gaan voordat ze zeggen dat het geld op is, dan is dat geen echt einde van het bedrijf."

Het Pipo-arrest

Er was eens een strenge rechter die in een grote rechtszaal moest beslissen of iemand iets stouts had gedaan. Maar deze rechter deed iets wat eigenlijk niet mag: hij noemde de meneer die voor hem stond een "pipo" (een ander woord voor een gekke clown).

De advocaten van de meneer werden toen heel boos. Zij zeiden: "Wacht eens even! Een rechter moet eerlijk en aardig zijn voor iedereen, ook als hij denkt dat iemand stout is geweest. Als je iemand een 'pipo' noemt, ben je niet meer eerlijk." Toen moesten andere, nog hogere rechters ernaar kijken. Die zeiden: "Jullie hebben gelijk. Een rechter mag geen grapjes maken of mensen uitlachen." Daarom moest de "pipo-rechter" wegwezen en kwam er een nieuwe rechter die wel weer helemaal opnieuw en eerlijk naar het verhaal ging luisteren. Sindsdien noemen advocaten dit de 'Pipo-zaak'. Het leert ons dat ook grote mensen die de baas zijn, altijd beleefd moeten blijven!

Ome Hans Hendriks

Inkeer door de jaren heen: een tijdreis

Vanessa Huygen van Dyck-Jagersma¹

In 2008 maakte ik de overstap naar Peek Utrecht advocaten-belastingkundigen, waar ik direct in inkeerprocedures aan de slag kon. In die prille jaren heb ik veel van Hans geleerd. Inkeerprocedures zijn er tegen al mijn verwachtingen in nog steeds, maar wel in volstrekt andere vorm. Daarom: een tijdreis.

Tot 2009 ging inkeer vooral om buitenlandse bankrekeningen in landen als Luxemburg en Zwitserland. 'Zuur verdiend' vermogen, buiten het zicht van de fiscus was weggezet als appeltje voor de dorst. Het bankgeheim stond nog fier overeind en enkele malen per jaar reed men op doorreis naar wintersport of zomervakantie naar de bank om weer contant geld op te nemen. In die jaren ging een serieus deel van het werk in inkeerzaken zitten in het doorploegen van bankafschriften om riskante transacties te signaleren waarop uitleg of nader onderzoek nodig was.

Per 2010 werd de boeteloze inkeer afgeschaft en kregen we te maken met de naar 300% verhoogde box 3-boete. Net voor sluitingsdatum kwam nog een stroom aan last minute-inkeerders die van de boetevrijheid gebruik wilden maken. Daarna nam het aantal inkeerzaken uiteraard af: wie het had gewild, had dat wel in boetevrije tijdperk gedaan. In 2013-2014 was er weer een tijdelijke herinvoering van de mogelijkheid van boetevrij inkeren, wat de stroom wat deed opleven. Daarna was het echt wel klaar, zou je denken. Niets bleek minder waar. Maar het soort zaken veranderde wel. Bij wie daarna nog kwam, speelden complexiteiten waardoor inkeren eerder niet aantrekkelijk genoeg was. Soms de herkomst uit (alsnog duur te belasten) zwarte omzet. Een vader die niet bereid was tot inkeren waarna de kinderen het alsnog moesten gaan oplossen.

¹ Mr. V.S. Huygen van Dyck-Jagersma, advocaat bij HuygenLammers Advocaten en docent formeel belastingrecht aan Nyenrode Business University.

Of broers of zussen met identieke rekeningen die niet wilden inkeren en die men niet voor de bus wilde gooien.

In 2015 volgde het 'groepsverzoek' aan Zwitserland over alle Nederlandse spaarders bij de UBS. Dat bleek de laatste doodsteek voor het bankgeheim. Noodgedwongen – omdat de fiscus hen op het spoor kwam – dan wel proactief om erger te voorkomen, kwam de volgende lichte zwartsparders te biecht. Vanaf 2016 kwamen verhullende constructies aan het licht via Panama Papers, Paradise Papers of Dubai Leaks. Hoewel er ook legitieme redenen bleken voor het opzetten van afschermdende constructies, en het uiteindelijk veel minder belastingopbrengsten genereerde dan aanvankelijk werd gedacht.

Maar anno 2026, nu zijn we dan toch wel klaar? Weer mis. Maar het type vermogen waar het in de regel om gaat, is wél veranderd. Tegenwoordig is van belang te weten hoe cryptovermogen werkt. Om thuis te zijn in Bitcoins en altcoins, wallets, platforms en exchanges, maar ook DeFi, staking en het lightning netwerk. Hoe vertaal je zo'n bijna oneindige 'export' aan transacties? En van wie is dat cryptoadres, waar komt het vandaan, is het legaal, hoe kom je daarachter?

Tussendoor speelt nog het 'werkelijk rendement' in box 3 als gevolg van het beroemde Kerstarrest. Toon maar eens aan, op transactieniveau, wat het precieze rendement is op cryptovermogen. Gelukkig blijkt (ook) daar dat in redelijk overleg met de Belastingdienst pragmatische oplossingen mogelijk zijn.

Van dozen met bankafschriften uitpluizen naar de digitale wereld van cryptovermogen en de bijbehorende cliënten. De 'instapzaken' van het begin die leiden tot de uitdaging van de procedures in het heden. Ook hierom denk ik nog altijd met plezier terug aan de fijne jaren dat ik met Hans heb samengewerkt. Gefeliciteerd met je mooie jubileum!

YouTube en drank

Hans van Immerseel¹

Enkele jaren geleden stonden Hans en ik gezamenlijk een cliënt bij die verdacht werd van accijnsfraude. Naar aanleiding van het FIOD-PV waren er naheffingsaanslagen accijns opgelegd wegens het op onregelmatige wijze onttrekken van sterke drank aan een accijnschorsingsregeling. Naar aanleiding van een door ons in de bezwaarfase getoond YouTube-filmpje vernietigde de inspecteur de naheffingsaanslagen. Op het filmpje was te zien hoe het met eenvoudig gereedschap mogelijk was om zonder waarneembare sporen van braak een zeecontainer te openen zonder de verzegeling te verbreken, en de container weer te sluiten. De ongeschonden verzegeling bewees dus niet dat de drank nooit in de container had gezeten. De drank kon ook ergens tijdens het transport zijn onttrokken. Het bracht mij op de vraag: is dit internet-filmpje een feit van algemene bekendheid? En maakt het daarvoor nog uit dat deze inspecteur zich zeer regelmatig bezighoudt met juist dit soort zaken?

Feiten of omstandigheden van algemene bekendheid behoeven geen bewijs.²

De enkele grond dat gegevens aan internetbronnen kunnen worden ontleend, maakt ze nog geen feit van algemene bekendheid.³ In de regel zijn aan internetbronnen ontleende gegevens van algemene bekendheid als die gegevens geen specialistische kennis veronderstellen en de juistheid redelijkerwijs niet betwistbaar is.⁴ Ook moet het gaan om een feit dat in Nederland van algemene bekendheid is.⁵

1 Mr. S.F. van Immerseel, advocaat bij Vierhoff Advocaten.

2 Dit is de letterlijke tekst van art. 339 lid 2 Sv. Art. 149 lid 2 Rv kent een vergelijkbare bepaling, zij het iets uitgebreider. Het fiscale procesrecht kent niet een wettelijk equivalent, maar hanteert wel dezelfde rechtsregel. Zo verwees recent nog de Belastingkamer van de Hoge Raad naar een arrest van de strafkamer, zie: HR 13 februari 2026, ECLI:NL:HR:2026:235, *NTFR*2026/325, r.o. 3.2. Zie verder ook M.W.C. Feteris, *Formeel belastingrecht*, Deventer: Kluwer 2007, p. 480.

3 HR 29 maart 2016, ECLI:NL:HR:2016:522, *NJ*2016/249, r.o. 2.4.; HR 13 februari 2026, ECLI:NL:HR:2026:235, *NTFR*2026/325.

4 HR 26 mei 2020, ECLI:NL:HR:2020:916, *NJB*2020/1459, r.o. 2.3.1., onder verwijzing naar HR 29 maart 2016, ECLI:NL:HR:2016:522, *NJ*2016/249, r.o. 2.4.

Dat betekent echter niet dat het moet gaan om Nederlandse bronnen. De gemiddelde reistijd volgens een routeplanner, of gegevens ontleend aan Google Maps, zijn feiten van algemene bekendheid.⁶ In het arrest van 26 mei 2020 oordeelde de Hoge Raad over een verwijzing naar “de openbare bron YouTube” dat niet zonder meer was begrijpelijk dat de daar gevonden informatie over de mogelijkheden tot verwijdering of vervanging van een scootercontactsloot een gegeven van algemene bekendheid zou zijn.⁷ Dat filmpje lijkt qua aard vergelijkbaar met ons containerfilmpje.

Uit Hoge Raad 11 januari 2011 lijkt te volgen dat ook een rol speelt binnen welke kringen de direct betrokkenen zich bevinden. De Hoge Raad overwoog: “Van algemene bekendheid zijn die gegevens die ieder van de rechtstreeks bij het geding betrokkenen geacht moet worden te kennen of die hij zonder noemenswaardige moeite uit algemeen toegankelijke bronnen kan achterhalen.”⁸ Of iets een feit van algemene bekendheid is, lijkt dus per casus te kunnen verschillen. Plaatselijke bekendheid, of bekendheid binnen een kring van deskundigen, kan een feit van algemene bekendheid opleveren, maar de kring van ‘direct betrokkenen’ mag niet te beperkt worden uitgelegd.⁹ Bekendheid met smokkeltechnieken, ook al staan ze op YouTube, kan doorgaans niet als algemeen worden verondersteld.

5 HR 11 januari 2011, ECLI:NL:HR:2011:BP0291, *NJ*2011/116 (*A.C.A.B.*), r.o. 3.4.

6 HR 13 november 2007, ECLI:NL:HR:2007:BB6374, *NJ*2007/627; HR 10 juli 2018, ECLI:NL:HR:2018:1125, *NJ*2018/344; HR 9 juli 2024, ECLI:NL:HR:2024:998, *RvdW*2024/794.

7 HR 26 mei 2020, ECLI:NL:HR:2020:916, *NJB*2020/1459, r.o. 2.4.

8 HR 11 januari 2011, ECLI:NL:HR:2011:BP0291, *NJ*2011/116 (*A.C.A.B.*), r.o. 3.2.1.

9 Zie P.A.M. Mevis, annotatie bij HR 11 januari 2011, ECLI:NL:HR:2011:BP0291, *NJ*2011/116.

Tussen zoeken en zien

Irene Ippen¹

In deze bijdrage sta ik stil bij een ogenschijnlijk eenvoudig, maar in de praktijk veelzeggend verschil: dat tussen de advocaat die 40 jaar het vak uitoefent en de advocaat die pas één jaar meedraait.

Dat de advocatuur voortdurend in beweging is, blijkt des te meer wanneer men terugkijkt naar de afgelopen vier decennia. Hoe anders is het voor een advocaat die in 1986 werd beëdigd dan voor een advocaat die dat in 2025 werd? De context waarin het beroep wordt uitgeoefend is ingrijpend veranderd. Digitalisering, versnelling, veranderde verhoudingen in de rechtszaal en andere verwachtingen van cliënten hebben het vak een ander karakter gegeven. Wat vandaag vanzelfsprekend is, bestond toen eenvoudigweg niet.

In 1986 was de fiscale advocatuur geen vanzelfsprekend specialisme. De combinatie advocaat-belastingkundige was uitzonderlijk; men was óf advocaat, óf belastingkundige. Als advocaat beëdigd in 1986 maakte jij de ontwikkeling mee van een vakgebied dat nog moest ontstaan.

Ook het juridische kader zag er anders uit. De Algemene wet bestuursrecht, die nu dagelijks richting geeft aan het bestuursprocesrecht, bestond nog niet. De algemene beginselen van behoorlijk bestuur waren minder uitgekristalliseerd en verspreid over uiteenlopende regelingen.² De behoefte aan samenhang en uniformiteit moest nog worden ingevuld.

¹ Mr. I.M. Ippen, advocaat bij Vierhoff Advocaten.

² Zie bijvoorbeeld: Wet administratieve rechtspraak overheidsbeschikkingen en Tijdelijke wet Kroongeschillen.

De huidige advocaat-stagiaire levert opdrachten in met een verklaring over het gebruik van artificiële intelligentie. Teksten worden herschreven met één prompt, jurisprudentie verschijnt in seconden op het scherm, memo's worden kant en klaar aangeleverd. In 1986 betekende een jurisprudentieoverzicht een middag in de bibliotheek en verliep communicatie schriftelijk. Op bureaus lagen schriftelijke dossiers en stonden geen beeldschermen of laptops.

Tegen deze veranderde achtergrond tekent zich een ander, tijdloos verschil af. De jonge advocaat beweegt zich anders door het recht. Zij zoekt, leest, analyseert en onderbouwt. Voor haar is het dossier een puzzel waarin elk onderdeel nog stuk voor stuk op zijn plaats moet worden gelegd.

De advocaat met 40 jaar ervaring beweegt zich anders. Hij zoekt minder, maar ziet meer. Waar de jonge advocaat argumenten opstapelt, herkent de ervaren advocaat patronen. Het dossier is voor hem geen puzzel, maar een verhaal dat zich geleidelijk prijsgeeft.

Eerlijk spel en geheimhouding overleg cliënt

Ludwijn Jaeger¹

Vergis ik me niet dan kreeg Hans Peek één van de eerste 'Darwin-bokalen' uitgereikt vanuit de NVAB vanwege zijn strijd met het BFT over de geheimhouding van gegevens. Ik gok, nu zo'n 25 jaar later, strijden we leuk, of opmerkelijk, genoeg nog steeds over wat wij geheim mogen wanen voor onze eeuwige tegenstander: de overheid.

Ik stip twee redelijk recente onderwerpen aan waarin de strijd nog niet beslist lijkt en waar de Hoge Raad vermoedelijk ergens de komende jaren zijn oordeel zal moeten vellen.

Ik doel allereerst op het 'Boeing-criterium'²: de Hoge Raad oordeelde in 2021 dat stukken die zijn gebruikt in een (civiele) procedure niet zijn prijsgegeven aan iedereen en het verschoningsrecht ten opzichte van een ander onverkort geldt. Ondanks dit oordeel moest de Hoge Raad er nogmaals aan te pas komen in de verhouding FIOD en Belastingdienst. Het kon toch niet zo zijn dat de FIOD gegevens van de fiscus niet mag gebruiken, dat zou wel heel lastig wezen. Na een mooie conclusie van Spronken herhaalt de Hoge Raad in 2025 nagenoeg zijn oordeel uit 2021: ook in de verhouding FIOD/Belastingdienst zijn stukken verstrekt aan de Belastingdienst niet prijsgegeven en blijft daarop een verschoningsrecht rusten.³ Zijn we er dan? Nee, in de republiek Amsterdam meent de RC dat op het moment dat de strafzaak over hetzelfde gaat als de belastingprocedure (wat wel vaak het geval is bij belastingfraude) de vertrouwelijkheid (toch) is prijsgegeven.⁴

1 Mr. B.J.G. Jaeger, advocaat bij Jaeger Advocaten-belastingkundigen.

2 HR 21 mei 2021, ECLI:NL:HR:2021:751, *BNB*2021/108.

3 HR 25 maart 2025, ECLI:NL:HR:2025:456, met noot van mij (sorry) in *NLF*2025/0804.

4 Rb. Amsterdam 9 januari 2025, ECLI:NL:RBAMS:2025:4723 en ook na arrest noot 3 nogmaals herhaald door dezelfde RC.

Ook omdat de inspecteur opsporingsbevoegdheden heeft (wat overigens maar voor een klein aantal van hen geldt, niet – zoals de RC lijkt te veronderstellen – allemaal). Kortom: ronde drie voor de Hoge Raad over wat mij betreft hetzelfde.

Daarnaast doel ik op een andere ontwikkeling in het spel eerlijk spelen: 'fair play'.⁵ In tegenstelling tot de Belastingdienst meent het OM dat zij op dit punt het spel niet eerlijk hoeft te spelen. Dat wat op grond van 'fair play' voor de Belastingdienst geheim mag worden gehouden moet bij een strafrechtelijk onderzoek 'gewoon' worden verstrekt. Hoewel Koopman vanuit de belastingkamer bij de Hoge Raad daartoe wellicht niet de meest aangewezen persoon is, komt hij in december 2024 tot de oproep dat 'fair play' binnen het strafrecht op dezelfde wijze zou moeten werken als binnen het belastingrecht.⁶ Hij plaatst het beginsel van eerlijk spel nadrukkelijk binnen de gelijkheid der wapenen. Hoewel ook dat beginsel niet helemaal naar het strafrecht kan worden doorgetrokken (van gelijkheid is daar toch niet echt sprake, voor zover je overigens al van mening bent dat dat fiscaal wel zo is). De fiscus en het OM hoeven aan ons strategische informatie en intern overleg (in beginsel) niet te verstrekken. Is het niet op basis van eerlijk spel en gelijkwaardigheid van wapenen dan gerechtvaardigd dat ook de belastingadviseur zijn overleg met de cliënt vertrouwelijk mag houden? Over 'fair play' is nog geen duidelijk oordeel van de strafkamer van de Hoge Raad. Vermoedelijk gaat dat niet heel lang meer duren.

5 HR 6 mei 1986, ECLI:NL:HR:1986:AB9406, *FED* 1986/1294.

6 Concl. A-G Koopman 20 december 2024, ECLI:NL:PHR:2024:1402 (gemeenschappelijke bijlage), *NLF* 2025/0141.

Een heel mooie fles cognac

Roel Jonker¹

Hij ging ervan uit dat ik hem zou herkennen. Met uitgestrekte hand en zwarte achterovergekamde haren opende hij glimlachend de deur. Hij knikte en noemde zijn artiestennaam. Ik woon hier in bij mijn broer. Zin in koffie? Dan praat ik U bij.

In je curatorenpraktijk kon je aan het eind van elke woensdagochtend een telefoontje verwachten.

Bij dergelijke telefoontjes van de griffier was er dan die spanning van wat de faillissementskamer nu weer voor jou in petto had. Dat varieerde van een dierenzaak tot een bordeel, van een aannemersbedrijf tot een Inc. naar het recht van de staat Delaware als dekmantel voor een criminele organisatie.

Die ochtend was het geen bedrijf, maar een natuurlijk persoon met een echte Hollandse naam die je alleen associeerde met een bekende gitarist. De rommelige wijk in Soesterberg beloofde weinig opwindends. Ik herkende hem inderdaad. De man van het circus. Hij ontdekte vader Abraham en in het midden van de zestiger jaren had hij Rob de Nijs en Johnny Lion onder contract. Het waren de muzikale toppers vlak voor de wilde dierenacts met tijgers en leeuwen. Zijn opa zat al in het reizend vari  theater als goochelaar en zijn vader zette het circus voort.

Curandus vertelde prachtige tijden te hebben beleefd met zijn reizende circus dat in de jaren zeventig uitgroeide tot zelfs het grootste van Europa. Met zijn grote trots de hydraulische tent voor 7.000 bezoekers. Als hij met zijn bonte circuswagens een stad aandeed zorgde hij altijd voor veel reuring. Men moest weten dat hij er weer was. Hugo, het kleine nijlpaard werd dan bijvoorbeeld in de Utrechtse singel gegooid zodat zijn 'ontsnapping' voorpaginanieuws was.

¹ Mr. R.D.C. Jonker, voormalig advocaat en curator bij Van Diepen Van der Kroef Advocaten.

Vlak na de oorlog kreeg hij een onderscheiding omdat hij een groep van 25 zigeuners uit handen van de Duitsers had gehouden. Zij mochten bij hem onderduiken. De leden van het zigeunerorkest werden later met de circuswagens op brancards naar ziekenhuizen gebracht om via die plekken hun onderduikadressen te kunnen bereiken. Hij was wat dit betreft echter niet onbesproken en boze tongen beweerden dat hij ook de Duitsers zou hebben geholpen doordat hij joodse landgenoten zou hebben verraden.

Razend had het hem gemaakt en bij een later gesprek overhandigde hij mij een zelfgeschreven en door hem ondertekend boek dat deze leugens zou moeten ontkrachten. Een flamboyante avonturier die zich door niets en niemand de les liet lezen. Zijn bedrijf werd min of meer door familie opgepakt en met zijn naam voortgezet.

In het eerste gesprek maakte hij mij duidelijk dat ik twee andere voorgangers had gehad en dat die alle zaken al hadden nage trokken en dat zij 'niets hadden gevonden'. Hij was echt ridder te voet en raadde mij uitdrukkelijk aan het faillissement dus maar heel snel op te laten heffen wegens gebrek aan baten. Als ik dat zou doen dan 'zou hij mij belonen met een hele mooie fles cognac'.

Deze gang van zaken gaf natuurlijk te denken en zekerheidshalve informeerde ik de rechter-commissaris over deze toezegging. Uit ervaring weet je immers nooit waar je uiteindelijk in terecht komt. Wij vonden dit maar ook zijn latere afronding toch wel erg vermakelijk. De twee daaropvolgende jaren ging ik al zijn gangen na en heb ik zijn juridische constructies in kaart gebracht. Er was uiteindelijk geen andere conclusie mogelijk dan dat die opheffing bij gebrek aan baten inderdaad geboden was. Zijn leven dus een paar jaren zuur gemaakt maar er was echt geen speld tussen te krijgen. Na de opheffing van zijn faillissement werd bij mij op kantoor een cadeautje door hem afgeleverd. Het bleek het allerkleinste halve flesje goedkope vieux dat je je kon voorstellen.

De ontvangsttheorie met een Peekse plot

Niels Kolste¹

In de fiscale procespraktijk kan het allesbepalend zijn: wanneer is een bezwaar- of beroepschrift tijdig ingediend? Art. 6:9 Awb formuleert als hoofdregel de ontvangsttheorie: een geschrift is tijdig ingediend indien het vóór het einde van de termijn door het bevoegde orgaan is ontvangen.

Deze hoofdregel biedt duidelijkheid en rechtszekerheid, doordat het moment van ontvangst objectief kan worden vastgesteld, bijvoorbeeld aan de hand van een datumstempel. Tegelijkertijd impliceert deze benadering dat het risico van verzending in beginsel bij de indiener ligt.

Juist vanwege de onzekerheden die inherent zijn aan postbezorging, heeft de wetgever in art. 6:9 lid 2 Awb een nuancering opgenomen. Bij verzending per post geldt een geschrift als tijdig ingediend indien het vóór het einde van de termijn ter post is bezorgd en uiterlijk een week na afloop van de termijn wordt ontvangen.

Deze zogenoemde verzendtheorie is echter geen volwaardige tegenhanger van de ontvangsttheorie, maar een beperkte uitzondering daarop. De indiener blijft gehouden aannemelijk te maken dat tijdig ter post is bezorgd, waarbij in de praktijk het poststempel vaak een centrale rol speelt.

¹ Mr. N. Kolste is advocaat-belastingkundige bij Mr. N. Kolste Legal & Tax te Amsterdam.

De regeling beoogt daarmee met name vertragingen in de postbezorging niet voor rekening van de indiener te laten komen. De rechtspraak laat zien dat deze bewijspositie strikt wordt gehanteerd. Twijfels over de verzending komen in beginsel voor rekening van de indiener, zeker wanneer objectieve gegevens ontbreken.²

Indien een bezwaar- of beroepschrift bij een onbevoegd orgaan wordt ingediend, dan rust op grond van art. 6:15 Awb op dat orgaan de verplichting het geschrift door te zenden naar het bevoegde orgaan. Van belang is dat het tijdstip van indiening bij het onbevoegde orgaan daarbij in beginsel beslissend blijft voor de beoordeling van de tijdigheid. Deze regeling voorkomt dat fouten in de adressering zonder meer leiden tot niet-ontvankelijkheid.

In de praktijk van Hans Peek bestaat echter ook een soort van eigen ontvangsttheorie; soms is het juist prettig dat een bestuursorgaan (of officier van justitie) alvast informeel kennis kan nemen van een bericht met het voorlopig standpunt van de advocaat. Vaak gebeurt dit door in plaats van de 'doorsturen'-knop richting een kantoorgenoot de 'reply-all'-knop te bedienen. Vervolgens volgt in de mail in niet mis te verstane woorden een oordeel over het standpunt van de inspecteur/officier. Deze mail wordt vervolgens opgevolgd door een mail met excuses. Vaak heeft het voorlopig oordeel van Hans echter wel als gevolg dat zijn input zeer serieus wordt genomen en de zaak vlot wordt getrokken!

² Zie bijvoorbeeld Hof Arnhem-Leeuwarden 18 oktober 2022, ECLI:NL:GHARL:2022:8887.

Koops over Peek

Willem Koops¹

Komen er tien zaken voor, op één dag; er is één advocaat, één officier, één rechter, en tien verdachten. En wat doet de rechter? Acht keer een uitspraak conform eis; eenmaal is de dagvaarding nietig, en eenmaal spreekt hij vrij. Diezelfde rechter ligt 's avonds om negen uur in bed, en valt meteen in slaap, met een rein geweten – het werk is gedaan. De officier heeft er meer moeite mee: immers, nog steeds lopen twee criminelen vrij rond. Hij kan de slaap niet vatten. En de advocaat? Die gaat eerst helemaal niet naar huis. Maar als hij dan eindelijk aanschuift in het echtelijk bed, fluistert hij: "lieverd, ik heb weer gewonnen vandaag!"

Met dit flauwe grapje werd me ooit als beginnend advocaat uitgelegd welke mentaliteit je moet hebben: je moet tegen je verlies kunnen én niet opgeven. En ik moet eraan denken vanwege Hans.

Ten tijde van de beëdiging van mr. Peek volgde ik mijn allerlaatste lessen op de lagere school. Mandela zat nog vast. De Muur stond nog overeind. En Hans begon, met jeugdig enthousiasme, aan zijn eerste zaken. En ik vraag me af: wat werd hem verteld door zijn leermeesters over de 'democratische rechtsstaat'? In vergelijking met vandaag was rechtersrecht minder ontwikkeld; de omvang van de regelgeving was dat ook. De rechters waren misschien wel meer "la bouche de la loi, des êtres inanimés qui n'en peuvent modérer ni la force ni la rigueur".

¹ Mr. W.J. Koops, voormalig advocaat bij Summit Advocaten en voormalig Tweede Kamerlid.

Mr. Peek moet als advocaat daarin helemaal zijn meegegroeid. Tegenover de strafvorderlijke formele nietigheden van de jaren negentig staan bijvoorbeeld de procesafspraken van vandaag. Ik stel me gemakkelijk voor dat Hans, in zijn eerste jaren als advocaat, op vormverzuimen inhoudelijke uitspraken wist te voorkomen. Zeker weten doen we dat niet: er bestaat geen register van. Vele cliënten hebben het aan Hans te danken, en alléén aan hem, dat ze altijd onbekend zijn gebleven. Niet dat Hans zich daarop voorstaat: hij is bezig met de volgende zaak, en dát maakt hem een vakman, ten voeten uit.

Zelf denk ik aan de keren dat ik hem in toga aan de slag heb gezien, en hield van zijn spot, precisie, en betrokkenheid. Hij is ontsnapt aan kwalen zoals cynisme, of onverschilligheid, die kunnen toeslaan als cliënten te vaak worden veroordeeld of bestraft. Bijzonder is dat zijn intrinsieke optimisme de overhand heeft weten te behouden. Dat maakt hem niet alleen een formidabele strijdmakker, maar één van de beste collega's die je kan hebben.

Voortvarendheid – een zeldzame maar bewonderenswaardige eigenschap

Lars Møller¹

De wetgever heeft de inspecteur een opmerkelijk lange adem gegund wanneer belastbare bestanddelen zich in het buitenland bevinden. De inspecteur heeft dan twaalf jaar om alsnog na te vorderen. Voor binnenlandse situaties moet hij het met vijf jaar doen. Kennelijk is de gedachte dat wat verder weg ligt, zich ook lastiger laat ontdekken. In een tijdperk waar informatie met een muisklik in milliseconden de wereld rondreist, is de ratio achter de verlengde navorderingstermijn wellicht ook achterhaald.

Het HvJ EG heeft vanuit een andere invalshoek ook een belangrijke kanttekening geplaatst. Wie twaalf jaar krijgt, mag daar zeker niet zomaar twaalf jaar over doen. De inspecteur dient voortvarend te handelen. Gebeurt dat niet, dan wordt de verlengde termijn strijdig met het evenredigheidsbeginsel. Een lange termijn is dus geen vrijbrief voor achterover leunen.² In het kader van rechtszekerheid is dat maar goed ook.

Wanneer een navorderingsaanslag na afloop van de reguliere vijfjaarstermijn wordt opgelegd, moet de inspecteur aannemelijk kunnen maken dat hij vanaf het moment waarop hij aanwijzingen had van buitenlandse belastbare bestanddelen voortvarend te werk is gegaan.³ De rechtspraak heeft de wijze van aanpak door de inspecteur inmiddels van een zekere ritmiek voorzien. Er mag geen onverklaarbare periode van inactiviteit zijn die langer dan zes maanden duurt.⁴

1 Mr. L.H.E. Møller, advocaat bij Vierhoff Advocaten.

2 HvJ EG 11 juni 2009, C-155/08 en C-157-08, ECLI:EU:C:2009:368, *BNB 2009/222 (Passenheim-van Schoot)*.

3 HR 26 februari 2010, ECLI:NL:HR:2010:BJ9092, *BNB 2010/199*.

4 HR 13 maart 2015, ECLI:NL:HR:2015:555; HR 1 mei 2015, ECLI:NL:HR:2015:1105; HR

1 november 2024, ECLI:NL:HR:2024:1557.

Niet elke activiteit voldoet aan die maatstaf. Zo geldt een verzoek aan de belastingplichtige om in te stemmen met een termijnverlenging niet als een handeling van voortvarendheid.⁵ Evenmin mag de inspecteur wachten op de uitkomst van een procedure over een ander jaar met eenzelfde feitencomplex.⁶ Het recht waardeert consistentie, maar niet in die zin.

Interessant is nog de vraag of opsporingshandelingen van de FIOD kunnen gelden als voortvarend handelen van de inspecteur. De Hoge Raad heeft zich anno 2026 hierover nog niet uitgesproken. Gerechtshof Amsterdam heeft de mogelijkheid opengelaten.⁷ Dat roept echter enige twijfel op. De inspecteur heeft immers geen invloed op regie of tempo van strafrechtelijke opsporing.

Bovendien blijven de bevoegdheden van de inspecteur uit de AWR tijdens een strafrechtelijk onderzoek onverkort bestaan.⁸ Niets staat hem dus in de weg om daarnaast zijn eigen fiscale onderzoek te verrichten. Het lijkt daarom meer voor de hand te liggen dat de inspecteur zelf verantwoordelijk blijft voor de voortvarendheid. Het gaat immers om zijn werktempo.

Na 40 jaar in de advocatuur zal de jubilaris dit alles met een glimlach lezen. Wie zo lang meedraait, weet dat in het recht voortvarendheid voortdurend met tijdsverloop wedijvert. Niet zelden wint uiteindelijk degene die de langste adem heeft.

5 HR 27 september 2013, ECLI:NL:HR:2013:717.

6 HR 18 februari 2011, ECLI:NL:HR:BP4779.

7 Hof Amsterdam 7 juli 2020, ECLI:NL:GHAMS:2020:3954.

8 HR 27 februari 2004, ECLI:NL:HR:2004:AF5556.

De typende rechter

Carolien Noorduyn¹

Er was een tijd dat het pleidooi een bijna sacrale handeling was. De advocaat stond op, schoof zijn stoel naar achteren, schraapte zijn keel, en wist: dit is het moment. Niet alleen om argumenten te ontvouwen, maar om een verhaal te vertellen. Om een mens achter een parketnummer zichtbaar te maken. Om te laten zien dat de zaak ertoe doet en dat ieder verhaal meerdere kanten heeft.

Wie het vak al zo lang uitoefent als de jubilaris van dit liber amicorum, zal het herkennen. Je vangt aan met een zorgvuldig opgebouwd pleidooi en werkt toe naar de climax van je argumentatie. Je zoekt afwisselend oogcontact met de voorzitter en de bijzitters en tracht hun aandacht vast te houden. Dat lukt vaak goed, maar niet altijd. Niet zelden gebeurt het namelijk dat de rechter zich, al na een minuut of vijf, tot zijn beeldscherm wendt, eerst lezend en scrollend, dan driftig typend. Je beseft dat je de aandacht voor je pleidooi – de apotheose van vele uren, dagen of soms weken werk – voorgoed bent verloren. Want, voor de goede orde, het is niet jouw pleidooi dat de rechter op zijn beeldscherm heeft. Dat heb je immers pas net in hardcopy uitgedeeld.

De in het 'multitasken' bedreven rechter heeft zichzelf aangeleerd om tijdens het bijwerken van zijn mail of het lezen van het volgende dossier met enige regelmaat zijn gezicht kortstondig naar de advocaat te keren. De lege blik waarmee dat gebeurt, verradt echter dat hij al enige tijd is afgehaakt.

¹ Mr. C.W. Noorduyn, advocaat bij Wladimiroff Advocaten.

Nu zal het geen sinecure zijn om met daadwerkelijke interesse naar lange en soms monotoon uitgesproken pleidooien te luisteren. En natuurlijk begrijpen we dat de werkdruk in de rechtspraak hoog is, de zittingsagenda's rammend vol zitten, de dossiers dik zijn en efficiëntie het nieuwe devies is.

Maar dat zijn geen redenen voor een gebrek aan aandacht. Want een pleidooi is geen audiobestand dat je later nog eens terugluistert. Het is een live-uitvoering met pauzes, met nadruk, met functionele stiltes en bewust gekozen intonaties. Wie tijdens dat moment vooral naar een beeldscherm kijkt, mist niet alleen nuances, maar geeft ook een boodschap af. Niet zo bedoeld misschien, maar wel zo ontvangen.

En die boodschap komt hard aan. Bij de advocaat, die zijn vak verstaat en serieus genomen wil worden, maar vooral ook bij de cliënt, die in die ene persoon naast zich zijn stem heeft gelegd en voor wie het pleidooi geen routine, maar een belangrijk moment in zijn leven, is.

Oprechte – of goed geveinsde – aandacht voor het pleidooi zou niet te veel gevraagd moeten zijn. Het zou een vanzelfsprekendheid moeten zijn. Het staat zelfs in de professionele standaard van de rechterlijke macht.² Het niet aandachtig luisteren is bovendien een gemiste kans: de advocaat heeft echt wat te zeggen, zeker als die al 40 jaar in het vak zit.

² Art. 2.7 lid 2 Professionele standaarden strafrecht: "De voorzitter draagt tijdens de zitting zorg voor dat partijen zich voldoende gehoord voelen."

Wetenschap & een badpak

Anneke Nuyens¹

Een geldbehoevende dame neemt een badpak uit een winkel en vertrekt daarmee zonder te betalen. Haar ex-partner probeert het badpak zonder bon terug te brengen en het niet voldane aankoopbedrag te innen. De medewerkster van de winkel doet aangifte van de diefstal. Het drielal wordt door de politie ge- en verhoord.

In haar verklaring merkt de medewerkster op dat zij heeft vernomen dat de van diefstal verdachte dame zich vaker van deze handelwijze bedient bij andere winkels. Laatstgenoemde biecht tijdens haar verhoor op dat zij het badpak heeft gestolen, het vervolgens eerst zelf probeerde terug te brengen en het item uiteindelijk aan haar ex-partner heeft gegeven. Tijdens zijn verhoor verklaart hij dat hij het badpak van een ander heeft verkregen met het verzoek het item terug te brengen. Van diefstal heeft hij geen weet.

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden veroordeelt de ex-partner in hoger beroep wegens opzetheling tot een gevangenisstraf van drie dagen met aftrek van voorarrest.² Uit het feit dat hij heeft gelogen over de persoon van wie hij het badpak heeft ontvangen, leidt het gerechtshof af dat hij op het moment van het verhoor wist dat het badpak uit misdrijf afkomstig was. Daarbij acht het gerechtshof nog van belang dat de dame in ieder geval niet verklaart dat zij haar ex-partner de indruk heeft gegeven dat zij op rechtmatige wijze aan het badpak was gekomen en dat zij hem een nieuw badpak heeft gegeven zonder bon.

¹ Mr. A.M.E. Nuyens, advocaat bij Vierhoff Advocaten en verbonden aan het FIT van Tilburg University.

² Hof Arnhem-Leeuwarden, 20 augustus 2021, niet gepubliceerd maar wel deels geciteerd in de conclusie par. 6. Zie noot 3 hierna.

In cassatie is betoogd dat de bewijsmiddelen niet uitsluiten dat de verdachte geen wetenschap had van de herkomst van het badpak.

A-G Paridaens merkt dienaangaande in haar conclusie op dat dit betoog kennelijk is gebaseerd op de veronderstelling dat uit de bewijsmiddelen moet blijken dat de verdachte ten tijde van de verkrijging geen wetenschap had dat het badpak van misdrijf afkomstig was.³ Deze veronderstelling is onjuist. Indien direct bewijs voor de vereiste wetenschap ontbreekt en het bewijs dus niet zonder meer uit de bewijsmiddelen kan blijken, kan het bewijs volgen uit een op het moment van verkrijging gerichte bewijsoverweging van de rechter naar aanleiding van de bewijsmiddelen.⁴ Het arrest van het gerechtshof bevat volgens de A-G een bewijsoverweging betreffende de wetenschap van de verdachte ten tijde van het voorhanden krijgen van het badpak. Conclusie; het middel slaagt niet. De Hoge Raad doet de zaak vervolgens af met art. 81 RO.⁵

Wetenschap of het kledingstuk al dan niet een badpak is, is voor de veroordeling geen vereiste. Een misvatting daarover leidt niet tot drie dagen in het gevang. Het leidt wel tot een komisch moment als een patroon meent te weten dan zijn stagiaire in een badpak op kantoor verschijnt.⁶ Dank Hans voor de vele keren dat we hartelijk hebben gelachen. Op naar meer!

3 Concl. A-G Paridaens 24 januari 2023, ECLI:NL:PHR:2023:76.

4 Concl. A-G Paridaens 27 november 2018, ECLI:NL:PHR:2018:1329, par. 3.13.

5 HR 14 maart 2023, ECLI:NL:HR:2023:381.

6 Met dank aan Thirza.

De Domtoren

Carole Perraud¹

Toen ik in januari 2026 het nieuwsbericht las dat een 70 kilo zware wijzer van de Domtoren naar beneden was gevallen, dacht ik aan Hans. Hij gaf mij namelijk in 2020 als afscheid een kaars in de vorm van de toren.

De Domtoren is recentelijk gerenoveerd waarna de wijzers in mei 2024 weer terug zijn gemonteerd. Het onderzoek leverde geen uitsluitel op over de oorzaak van het incident.² Volgens de gemeente lijkt het aannemelijk dat de moer die de wijzer aan de as moest bevestigen onvoldoende vast heeft gezeten maar zekerheid daarover is er niet.³

Voor een strafrechtadvocaat roept dit vragen op: wat als het anders was afgelopen? Stel dat bij de val van de wijzer een dodelijk slachtoffer was gevallen. De vervolgvraag is dan wie strafrechtelijk verantwoordelijk kan worden gehouden voor het ongeval. De eigenaar? De beheerder? Of het bedrijf dat de restauratie heeft uitgevoerd en bij de montage of controle van de wijzers betrokken was?

Voor toepassing van art. 307 Sr is niet genoeg dat achteraf kan worden vastgesteld dat ergens in de keten van eigendom, beheer en renovatie iets is misgegaan. Vereist is culpa in strafrechtelijke zin⁴ alsook dat het dodelijke gevolg redelijkerwijs kan worden toegerekend aan concrete gedragingen van een bepaalde verdachte.

¹ Mr. C.J.M. Perraud, advocaat bij Vierhoff Advocaten.

² <https://nos.nl/artikel/2602294-gemeente-utrecht-niet-veel-wijzer-na-onderzoek-over-vallend-klokonderdeel-domtoren>.

³ Brief van de Burgermeester van Utrecht aan de Gemeenteraad, d.d. 13 februari 2026 en kenmerk 34082079.

⁴ Teneinde te kunnen vervolgen voor dood door schuld is een zekere mate van verwijtbaarheid noodzakelijk. Een zekere mate van onachtzaamheid, onvoorzichtigheid of onoplettendheid moet aanwezig zijn.

In het arrest van de Hoge Raad van 27 maart 2018 stond een dodelijke koolmonoxidevergiftiging na de installatie van een cv-ketel en rookgasafvoer centraal.⁵ Het gerechtshof had vastgesteld dat bij de installatie onzorgvuldig was gehandeld. Toch volgde vrijspraak omdat onvoldoende bewijsbaar was dat juist die gedraging het overlijden had veroorzaakt. De Hoge Raad liet dat oordeel in stand.

Juist waar eigenaar, beheerder en restaurator niet dezelfde zijn dringt de vraag zich op welke concrete gedraging aan wie kan worden verweten en of een fataal gevolg ook strafrechtelijk toerekenbaar is. Niet de vraag wie in algemene zin verantwoordelijkheid droeg is beslissend maar de vraag of schuld en toerekening ten aanzien van een specifieke verdachte kan worden bewezen.

Ook als aannemelijk is dat fouten zijn gemaakt bij de renovatie van de Domtoren volgt daaruit niet zonder meer dat een dodelijk gevolg ex art. 307 Sr aan één van de betrokken actoren kan worden toegeschreven. Dat maakt de 'Domtoren-casus' juridisch interessant.

De kaars van Hans staat nog altijd in mijn woonkamer. Sinds het incident herinnert die niet alleen aan Hans en Utrecht, maar ook aan hoe dun de lijn soms is tussen een technisch gebrek en een strafrechtelijke schuldvraag.

5 HR 27 maart 2018, ECLI:NL:HR:2018:441, RvdW2018/477.

Boete bij terugnemen vooraf trek btw wegens fraude?

Martijn te Riet en Rob Antonis¹

Sinds Hoge Raad 20 februari 2026², weten we dat de wet niet voorziet in een vergrijpboete³ als de fraude ziet op het ontgaan van niet-Nederlandse btw. De btw zelf kan wel worden nageheven.

Blijkens jurisprudentie van het HvJ EU kan ook worden gekozen om niet het nultarief te weigeren maar de vooraf trek van btw (alsnog) te weigeren. Vanuit het huidige perspectief lijkt dat ook logischer aangezien daar de 'pijn' zit voor Nederland.

Dat roept de vraag op of de inspecteur bij het opleggen van de boete (als subsidiaire grond), kan kiezen die boete op te leggen wegens het ten onrechte claimen van de vooraf trek. Immers, met het geheel of gedeeltelijk niet betaald zijn van belasting wordt gelijkgesteld het geval waarin, naar aanleiding van een gedaan verzoek, ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan teruggaaf van belasting is verleend.⁴

Die vooraf trek zal in het algemeen wél zien op Nederlandse btw. Voor zover de naheffing kan worden toegerekend aan het terugnemen van de vooraf trek (wegens fraude) is die belasting echter evenmin op grond van de wet eerder verschuldigd geworden.⁵

1 Mr. M. te Riet en mr. J.A.P.N. Antonis, verbonden aan Jongbloed Fiscaal Juristen NV.

2 HR 20 februari 2026, ECLI:NL:HR:2026:279.

3 Art. 67f AWR.

4 Art. 20 lid 1 AWR jo. art. 67f lid 6 AWR.

5 HvJ EU 1 december 2022, C-512/21, ECLI:EU:C:2022:950, (*Aquila Part Prod Com SA*), punt 32.

Als het moment van verschuldigdheid beslissend is, zou ook in binnenlandse situaties bij het alsnog weigeren van vooraf trek, in geval van fraude, een boete niet aan de orde kunnen zijn. In BNB 2023/124⁶, waarin ook een vergrijpboete wegens het terugnemen van de vooraf trek speelde, zag de Hoge Raad in elk geval (nog) geen reden (ambtshalve) in te grijpen.⁷

Het op die grond niet toelaten van een boete bij het naheffen van de voorbelasting (bij fraude) zal niet een stap zijn die de Hoge Raad makkelijk zal zetten. Indien de wetgever een deugdelijke grondslag voor de boete wil, zal zij de wet moeten aanpassen. Tot die tijd is het niet opportuun dat de Belastingdienst zich op het standpunt stelt dat de naheffing en boete (tevens, subsidiair) zien op de vooraf trek.

Of zou Hans het omdraaien en in voorkomende gevallen betogen, dat de boete bij naheffing van de vooraf trek, bestrijden met de stelling dat de Inspecteur had moeten kiezen voor weigering van het nultarief (omdat dat niet kan leiden tot een boete).

6 HR 7 juli 2023, ECLI:NL:HR:2023:1049, *BNB* 2023/124.

7 Dat hoefde ook niet nu daartoe geen cassatieklacht was ingediend en de boete er reeds afging wegens een pleitbaar standpunt (speelde voor *Italmoda*; HvJ EU 18 december 2014, C-131/13, C-163/13 en C-164/13, ECLI:EU:C:2014:2455 (*Schoenimport "Italmoda" Mariano Previti v.o.f. e.a.*)).

Rechten voor het voedselbos

Annelies Sennef¹

Vrijhof Oostwaard bestaat al sinds 1217 en is sinds 1924 bij de familie Peek in gebruik. Na een intervisie op de deel van de Vrijhof trekken we onze laarzen aan. We volgen Hans en verdwijnen samen met hem in het voedselbos dat hij samen met zijn Saskia in de afgelopen jaren heeft aangelegd. Tussen al het groen zien we een heel andere kant van Hans. Met veel passie legt hij uit hoe dit bos uitgroeit tot een ecosysteem dat zichzelf kan onderhouden, inclusief struiken die met hun stekels zelf de schapen uit het naastgelegen weiland buiten houden.

Een voedselbos biedt onder meer een bijdrage aan het behoud van biodiversiteit waaraan in Nederland zoveel behoefte bestaat.² Gezien de inspanningen die Saskia en Hans zich getroosten om natuur en daarmee biodiversiteit toe te voegen, vroeg ik mij af hoe hun voedselbos ook in de toekomst behouden kan worden. Zou het toekennen van rechten aan het voedselbos daarvoor kunnen zorgen?

In 1975, ruim voor Hans advocaat werd, vroeg Christopher D. Stone zich af: "Should trees have standing?"³ Hij betoogde dat van bomen in een bos gezegd zou kunnen worden dat zij – onder omstandigheden – voldoende belang hebben om als partij aan een gerechtelijke procedure deel te nemen. Het discours over rechten voor de natuur dat is gevolgd, "benadrukt de ethische plicht om ervoor te zorgen dat toekomstige generaties een planeet erven met intacte ecosystemen en een gezond milieu."⁴

1 Mr. A. Sennef, advocaat bij De Roos & Pen in Amsterdam.

2 M. Reudink e.a., *Balans van de Leefomgeving 2025*, Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving, p. 118 e.v.

3 C.D. Stone, 'Should Trees Have Standing? Toward legal rights for natural objects', *Southern California Law Review* 1972/45, p. 450-501.

Door rechtspersoonlijkheid toe te kennen aan het voedselbos kan het in de toekomst zelf zorgdragen voor de bescherming van haar belangen. Het zou, door middel van vertegenwoordiging, zelf een stem krijgen in elk debat dat aan haar welzijn raakt en daartoe zelfs het initiatief kunnen nemen.⁵

Verzelfstandiging van het voedselbos ten opzichte van bijvoorbeeld de eigenaar van de grond waarin en waarop het leeft of van haar verzorgers voelt wellicht nog vreemd aan. Dit ongemak is niet vreemd. Zoals Stone al schreef: "This is partly because until the rightless thing receives its right, we cannot see it as anything but a thing for the use of "us" – those who are holding rights at the time."⁶ Het biedt het bos evenwel de mogelijkheid te blijven voortbestaan en floreren ook als Saskia en Hans ooit terugkeren naar de stad en de Vrijhof van eigenaar zou wisselen.

4 T. Lambooy, T. Jeurissen & R. Mackor, 'Het verlenen van rechten aan natuurentiteiten onderzocht vanuit een juridisch-maatschappelijk en ethisch perspectief', *Justitiële verkenningen* 2023|4, p. 106.

5 Voor een uitgebreid uitgewerkt voorbeeld zie: T. Lambooy, T. van Soest & I. Breemer, 2022, *Granting Rights of Nature to the Wadden Sea? An exploratory study*, Leeuwarden: Wadden Academy 2022|4..

6 C.D. Stone, *Should Trees Have Standing? Law, Morality and the Environment*, 3rd edition, New York: Oxford University Press 2010, p. 3.

Van offboarden naar controle

Frans Sijbers¹

Banken en accountants spelen een belangrijke rol in de strijd tegen witwassen en fraude. Op grond van de Wwft moeten zij hun cliënten kennen, transacties monitoren en alert zijn op risico's. In de praktijk leidt die rol steeds vaker tot het beëindigen van klantrelaties zodra er integriteitsrisico's worden gezien. Dat zogenoemde 'offboarden' is inmiddels voor veel instellingen een standaardreactie geworden.

Die reflex is begrijpelijk. De toezichtdruk op banken en accountants is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Overtredingen van de Wwft kunnen leiden tot hoge boetes en zelfs strafrechtelijke vervolgingen en reputatieschade.

In maart 2026 concludeerde de rekenkamer dat witwascontroles de banken circa 1.6 miljard euro kosten en dat de effectiviteit onduidelijk is. Dat is zorgelijk. Het gebrek aan effectiviteit geldt echter nog meer als het gaat om het offboarden van klanten.

Wanneer een onderneming door een bank of accountant wordt geweerd, verdwijnt het risico immers niet. Vaak wijkt zo'n bedrijf uit naar minder professionele dienstverleners of naar buitenlandse partijen met minder toezicht. Daarmee verschuift het probleem juist naar plekken waar controle moeilijker is en draagt het niet bij aan het bestrijden van witwasrisico's.

¹ Mr. F.H.H. Sijbers, Officier van Justitie i.o. bij het arrondissementsparket Den Haag. Dit artikel is op persoonlijke titel geschreven.

Daarnaast zijn ondernemingen die onderwerp zijn van een fraudeonderzoek soms terughoudend om een zaak af te doen met procesafspraken of een strafbeschikking. Zij vrezen dat een erkenning van feiten ertoe leidt dat hun bank of accountant de relatie beëindigt. Dat maakt een snelle en efficiënte afdoening van zaken lastiger, terwijl juist zulke afspraken ruimte kunnen bieden om duidelijke verbetermaatregelen af te spreken.

Ik pleit daarom, voor een andere benadering. In plaats van cliënten met verhoogde risico's uit te sluiten, zou het uitgangspunt vaker moeten zijn dat zij binnen het systeem blijven – maar dan onder intensiever toezicht. Banken en accountants beschikken immers over de kennis en instrumenten om transacties te monitoren, aanvullende vragen te stellen en verbeteringen in de bedrijfsvoering af te dwingen.

Voor zo'n aanpak is wel een belangrijke voorwaarde nodig. Poortwachters moeten hun toezichtrol kunnen vervullen zonder voortdurend te vrezen dat zij later zelf worden bestraft wanneer de klant alsnog in de fout gaat.

Wie serieus werk wil maken van compliance, kan risico's beter zichtbaar houden dan ze wegduwen uit het systeem. De echte uitdaging is daarom om de stap te maken van offboarden naar gecontroleerd binnenhouden. Juist daar ligt de sleutel tot effectiever toezicht.

Hans Peek – 40 jaar advocaat, een feit van algemene bekendheid?

Jojanneke Sitsen¹

Als je op de site advocatenorde.nl op “zoek een advocaat” ‘Peek’ intypt, dan rolt eruit dat de heer mr. J.H. Peek op 18 juni 1986 is beëdigd. Dat is dus (bijna) 40 jaar geleden. Iedereen kan dat opzoeken en vinden.

Is een gegeven dat iedereen kan vinden op het wereldwijde web, daarmee ook een feit van algemene bekendheid dat de rechter bij zijn of haar beoordeling mag betrekken?

Van algemene bekendheid zijn die gegevens die ieder van de rechtstreeks bij het geding betrokkenen geacht moet worden te kennen of die hij zonder noemenswaardige moeite uit algemeen toegankelijke bronnen kan achterhalen. Voor algemene ervaringsregels geldt hetzelfde.² Het feit moet dus voor een ieder bekend zijn of makkelijk te achterhalen zijn. Een greep uit de jurisprudentie: het is een feit van algemene bekendheid dat het (forfaitaire) voordeel uit banktegoeden die het heffingsvrije vermogen te boven gaan, is onderworpen aan heffing van IB/PVV zodat die tegoeden aangegeven moeten worden;³ het is een feit van algemene bekendheid dat zich in het bovenlichaam vele vitale organen en bloedvaten bevinden en dat, naar algemene ervaringsregels, een messteek in het bovenlichaam levensbedreigend kan zijn;⁴

1 Mr. J.M. Sitsen, advocaat bij Wladimiroff Advocaten.

2 HR 11 januari 2011, ECLI:NL:HR:2011:BP0291, *N/2011/116*.

3 Rb. Noord-Holland 27 oktober 2025, ECLI:NL:RBNHO:2025:12704, *V-N Vandaag* 2026/296 (vgl. HR 28 juni 2013, ECLI:NL:HR:2013:63, *BNB* 2013/207 r.o. 3.11.3).

het is een feit van algemene bekendheid dat bij het ontwikkelen van rook bij brand levensgevaarlijke gassen ontstaan, zoals koolmonoxide en cyanide. Inademing van deze gassen is direct levensbedreigend voor mens en dier.⁵ En zo zijn er nog veel meer.

Een gerechtshof dat uit eigen beweging de website van de toenmalige gemachtigde had geraadpleegd om kennis te nemen van de algemene voorwaarden, werd teruggefloten door de Hoge Raad: “de enkele omstandigheid dat een bepaald gegeven aan openbare bronnen op het internet kan worden ontleend, brengt op zichzelf nog niet mee dat zo’n gegeven daarom een feit of omstandigheid van algemene bekendheid is.”⁶ Het ging in die zaak met name ‘mis’ omdat het gerechtshof de gevonden algemene voorwaarden aan zijn beslissing ten grondslag had gelegd zonder partijen in de gelegenheid te stellen van die gegevens kennis te nemen en zich daarover desgewenst uit te laten. Hierdoor heeft het gerechtshof gehandeld in strijd met het beginsel van hoor en wederhoor.

Dat feiten op het internet gevonden kunnen worden maakt dat dus nog geen feiten van algemene bekendheid. Dat Hans al 40 jaar advocaat is, dus ook niet... Maar het is wel een (prachtig) feit!

4 Rb. Den Haag 18 februari 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:3058.

5 Hof Den Haag 6 februari 2026, ECLI:NL:GHDHA:2026:211.

6 HR 13 februari 2026, ECLI:NL:HR:2026:235, *NFR* 2026/325 (vgl. HR 29 maart 2016, ECLI:NL:HR:2016:522, *NJ* 2016/249).

De mooie jaren aan het Wilhelminapark 19 in Utrecht

Ellen Standhardt-Jonkers, Jaap Obbink en Jane Kramer¹

Meer dan tien jaar heb jij gewerkt vanuit het mooie Wilhelminapark nummer 19 in Utrecht. Als kantoorgenoten hadden we eigenlijk te maken met meerdere ‘Hansen’.

Hans de fiscaal strafrechtadvocaat. Uiterst serieus, vakbekwaam, hardwerkend, resultaatgericht en altijd strak in het pak. Degene die je tijdens kantooruren beter niet kunt storen. De gezellige Hans die tijdens de lunch, de borrels, de barbecues en uitjes een gezellige sfeer maakt. Deze Hans kwam dan tevoorschijn en met name die Hans zijn we na jouw afscheid gaan missen.

De betrokken Hans. Bij de lunch zijn verhalen over de praktijk in het arbeidsrecht en familierecht: vaak sappig en hilarisch en soms ronduit treurig. In jouw praktijk was dat minder aan de orde, maar als dat wel zo was zagen we de bij zijn cliënt betrokken Hans die alles uit de kast haalde om recht en rechtvaardigheid te laten zegevieren.

¹ Mr. J. Kramer, mr. P.A.W. Standhardt-Jonkers en mr. J.P.C. Obbink, advocaten bij Lanen & Standhardt advocaten en mediators.

Hans als opleider. Jij hebt in jouw lange loopbaan ook veel stagiaires opgeleid, waarvan Vincent (Vinnie) door ons nog steeds wordt gemist en inmiddels als rechter op jouw vakgebied de publieke zaak dient. Dat zegt genoeg over jouw inzet en professionaliteit op dit vlak.

Over stagiaires gesproken – en dat is dan onze juridische inbreng vanuit het arbeidsrecht –: de Hoge Raad² heeft recent bepaald dat in het licht van nieuwe Europese regels de beroepsopleiding advocatuur kwalificeert als noodzakelijke scholing in de zin van art. 7:611a BW. Dat heeft in praktische zin tot gevolg dat je als werkgever niet meer kunt afspreken dat de studiekosten geheel of gedeeltelijk moeten worden terugbetaald bij vertrek binnen de stagetijd of twee jaar daarna. Eigenlijk voor jou overbodige kennis want stagiaires zul je nu vermoedelijk niet meer gaan opleiden.

Het onderwerp ‘opleiden’ is wel passend in de bijdrage die jij 40 jaar lang hebt geleverd aan de ontwikkeling van de fiscale advocatuur, waarbij jouw kennis en vaardigheden door jou zijn doorgegeven aan de volgende generatie. En gezellige Hans blijft gelukkig de eerste woensdag van de maand op de Minder Jonge Balie borrel tevoorschijn komen.

² HR 25 mei 2025, ECLI:NL:HR:2025:1386, *NJB* 2025/2346.

Peek-zaken

Charles Starmans¹

Als jurist is het duidelijk wat daar onder wordt verstaan: niet-ontvankelijk bij de Hoge Raad wegens het niet tijdig indienen van de cassatieschriftuur.² Als je met zo'n naam dan toch nog begint aan een juridische carrière, dan in ieder geval niet bij de Hoge Raad. Dus niet naar Den Haag, maar via Zwolle en Breda (Hans, hoe Bont heb jij het daar gemaakt?) uiteindelijk naar Utrecht.

Maar gelukkig kijken we verder dan deze Peek-interpretatie; en zo ben jij ook, Hans; niet een- of tweezijdig, maar veelzijdig: de boer op! Letterlijk: op jouw boerderij 'Vrijhof (sic!) Oostwaard' aan de Vecht; o.d.z. 'ga voor uw appel naar ...' Wat jullie daar hebben opgebouwd, chapeau! Naast horecafaciliteiten een heus voedselbos: een kwestie van lange adem. In die zin zet je ook in op noten; je zangkunst nog daargelaten. Deze bijdrage is beperkt tot vijf stuks.

Je schreef in mijn liber amicorum in het kader van mijn 40-jarige jubileum, september 2024. Die bijdrage betrof onze discussies over rechts(on)gelijkheid; waar het – grofweg – betreft: verdachten van fraude respectievelijk van commune delicten; globaal jouw versus mijn praktijk. Je haalde er veel getallen bij, het duizelt mij nog steeds. Ik volsta te verwijzen naar het onderzoek van Investico van oktober 2024, waarin de klassenjustitie wordt bevestigd.³ Say no more.

1 Mr. C.N.G.M. Starmans, advocaat bij Strafwerk Advocaten en raadsheer-plv. Hof 's-Hertogenbosch.

2 Concl. P-G Paridaens 4 november 2025, ECLI:NL:PHR:2025:1156.

3 www.platform-investico.nl/onderzoeken.

We komen elkaar dan ook nooit in de zittingszaal tegen: liever doe jij zaken aan tafel met het OM en mijd je (met je cliënten) zo (veel mogelijk) de openbare zitting. Zo leren we dat niet-ontvankelijkheid meer bij het OM past; zoals recent in een van jouw zaken het OM ook inzag.⁴ Een zaak uit 2018, onderzoekshandelingen, uitstel, uitstel en uiteindelijk had het OM geen zaak meer. Ook een kwestie van lange adem.

Nog iets over die rechtsongelijkheid: wat te denken van het kansarme koeriertje dat gebruikers bedient en die vervolgens de bak in moet. En al die goed-opgeleiden/-verdieners (studenten/-festivalgang(st)ers): geen enkel gevolg? Onderzoek aan de dealertelefoon zal informatie opleveren over de omvang van hun consumptie. Op zich ben ik niet meteen voor strafrechtelijk ingrijpen, maar toch moet er iets gebeuren? Een aantekening 'Opiumwet' (geldboete) en de VS komen ze niet meer in. Maar ja, wie wil dáár nu nog naar toe? Beluister de podcast van officier van justitie Bart Nitrau.⁵ Hulde!

Maar vooral HULDE aan jou; 40 jaar, geen sinecure. Hans, het blijve je goed gaan, ploeg voort! En dat is 400.

⁴ Rb. Overijssel 17 november 2025, ECLI:NL:RBOVE:2025:6657.

⁵ Podcast Meestervertellers (SSR) d.d. 23 oktober 2023.

Van Fistra naar intervisie

Lisa van der Wal¹

De uitnodiging om een bijdrage te leveren aan het liber amicorum ter ere van jouw 40-jarig jubileum in de advocatuur heb ik uiteraard zeer graag aangenomen. Ik heb nagedacht wanneer wij elkaar voor het eerst hebben leren kennen en ik kan het niet met 100% zekerheid zeggen, maar ik denk dat het bij een Fistra-bijeenkomst was. Het illustere gezelschap met nestors als Hans Hertoghs en Mischa Wladimiroff waarbij ik vanaf het begin van mijn advocatenloopbaan mocht aansluiten. De laatste zes jaar zijn we tot mijn genoegen ook nog eens intervisiegenoten.

Al in 2016, nog voordat we ooit van het begrip hadden gehoord, slaagde jij er eigenlijk al in om een soort van procesafspraken met het OM te maken. Maar dan zonder dat de rechtbank daarover nog haar zegen kon of hoefde te geven. Jouw cliënt werd verdacht van valsheid in geschrifte en hoewel het onderzoek al ter zitting was aangevangen had jij met de officier onderhandeld en overeenstemming bereikt over de afdoening van de zaak. Op het moment dat de zaak door de rechtbank zou worden behandeld was de afgesproken taakstraf al uitgevoerd. Het OM vorderde daarom zijn eigen niet-ontvankelijkheid. De rechtbank was not amused met deze gang van zaken zo blijkt uit de uitspraak² en geeft het OM een veeg uit de pan dat het in strijd met het Wetboek van Strafvordering is.

¹ Mr. A.E. van der Wal, advocaat bij De Roos en Pen Advocaten en rechter-plv. bij Rechtbank Midden-Nederland.

² Rb. Overijssel 20 juni 2016, ECLI:NL:RBOVE:2016:2280.

Uit de uitspraak blijkt niet wie het initiatief heeft genomen om tot deze 'procesafspraken' te komen en of de raadsman zich ervan bewust was dat deze afdoening buiten het wettelijk systeem om ging. Het liep goed af voor jouw cliënt. De rechtbank honoreerde de afspraken door het OM niet-ontvankelijk te verklaren, omdat jegens hem een gerechtvaardigd vertrouwen was gewekt dat hij niet verder zou worden vervolgd.

Jaren later, toen procesafspraken al meer in zwang waren, maar de Hoge Raad zijn overzichtsarrest³ met daarin de kaders en de voorwaarden van die procesafspraken nog niet had gewezen, deed je iets soortgelijks. In een zaak waarin al een regiezitting had plaatsgevonden en onderzoekswensen waren uitgevoerd lukte het jou om alsnog tot afspraken te komen over een buitengerechtelijke afdoening. Een transactie nog wel. De rechtbank in deze zaak vond het helemaal prima dat de zaak inmiddels door middel van afspraken was afgedaan.⁴ Dit laat goed zien hoe tijden veranderen en hoe het strafrecht verandert mede als gevolg van het gebrek aan capaciteit en de daardoor eindeloze doorlooptijd van strafzaken. Deze uitspraken laten ook zien dat je vindingrijk en creatief bent in het zorgen voor de beste uitkomst voor je cliënten, dat je je daarin niet laat beperken door formele beletselen, het gewoon probeert en daarmee een goed resultaat voor je cliënten behaalt.

³ HR 27 september 2022, ECLI:NL:HR:2022:1252.

⁴ Rb. Zeeland-West-Brabant 28 maart 2025, ECLI:NL:RBZWB:2025:1779.

Verschoningsrecht na (ieder) sepot

Rosa van Zijl¹

Toeval bestaat niet. Tussen de indiening van het eerste concept en het finaliseren van deze bijdrage vertelde Hans tijdens een van onze geliefde intervisiebijeenkomsten dat hij een zaak geseponneerd had gekregen waarbij dat volstrekt niet in de lijn der verwachting lag. Deze bijdrage gaat niet alleen over het effect van een sepot, op het verschoningsrecht, maar anticipeert ook op onwaarschijnlijke wendingen, die zelfs na veertig jaar advocatuur nog kunnen voorkomen.

Verdachten dienen soms te getuigen in strafzaken tegen anderen. De spreekplicht, die bij de getuigenstatus hoort, staat haaks op het zwijgrecht dat de hoedanigheid van verdachte biedt.² In dat spanningsveld biedt het verschoningsrecht van art. 219 Sv een oplossing: de getuige heeft het recht zich van zijn spreekplicht te verschonen indien zij/hij zichzelf door beantwoording aan “het gevaar eener strafrechtelijke veroordeling zou blootstellen”.

Dit verschoningsrecht wordt ruim uitgelegd. Ook als de verdachte een verklaring heeft afgelegd, mag zij/hij zich nog verschonen. Het verschoningsrecht beoogt namelijk (ook) te beschermen tegen een verslechtering van de strafrechtelijke positie.³

¹ Mr. R.E. van Zijl, advocaat bij Jebbink Soeteman Advocaten.

² Vgl. G.J.M. Corstens, bewerkt door M.J. Borgers en T. Kooijmans, *Het Nederlands strafprocesrecht*, 2018/XI.9.

³ Vgl. Hof 's-Hertogenbosch 17 oktober 2006, ECLI:NL:GHSHE:2006:AZ8628, r.o. 4.3.2. Zie ook M.J. Borgers en T. Kooijmans, *Het Nederlands strafprocesrecht*, 2018/IV.11.

Het bepalen van een standpunt komt in beginsel toe aan de getuige zelf. De rechter mag dit standpunt marginaal toetsen om te beoordelen of van het verschoningsrecht geen apert misbruik wordt gemaakt.⁴

Dit spanningsveld verschuift nadat de zaak tegen de getuige is geseponeerd; het risico op een verslechtering van de strafrechtelijke positie is dan minder evident.

Een sepot maakt echter geen definitief einde aan de zaak. Een sepot kan volgens de Aanwijzing gebruik sepotgronden worden herzien op grond van ten tijde van de beslissing daartoe onbekende feiten of omstandigheden of wanneer het gerechtshof alsnog (verdere) vervolging beveelt in een art. 12 Sv-procedure.⁵ Om te kunnen worden ontvangen in een art. 12 Sv-klacht na sepot geldt geen termijn, waardoor dit risico in beginsel blijvend is.⁶

Daarvoor is het onderscheid tussen technische sepots en beleidssepots niet relevant. Ook na een beleidssepot kan een getuigenverklaring de vervolgingsbeslissing kantelen. De nieuwe omstandigheden worden in de Aanwijzing immers niet beperkt tot bewijstechnische omstandigheden.

4 Hof Den Haag 12 april 2012, ECLI:NL:GHSGR:2012:BW4066. Vgl. ook T.N.B.M. Spronken, &, mr. F.J. Fernhout in: WvSv, A.L. Melai/M.S. Groenhuijsen e.a., artikel 219 Sv, aant. 9.

5 Vgl. Aanwijzing sepot en gebruik sepotgronden (2022A004), Stcr 2022, nr. 16129, par. 2.5. Deze voorbehouden worden in de praktijk steeds opgenomen in het sepotbericht.

6 Vervolgingsverjaring biedt wel bescherming, maar vanzelfsprekend pas na de verjaringstermijnen. Vgl. A.J. Machielse, in: Noyon Langemeijer Rammelink, aant. 2 ad art. 72 Sr.

De gezondheidstoestand kan zijn verbeterd (code 53), de gevolgen die het feit heeft gehad kunnen minder pregnant zijn gebleken (code 52) of de verhouding met de benadeelde partij kan weer zijn verslechterd (code 70).⁷

Bovendien is een klacht ex art. 12 Sv over een beleidssepot ontvankelijk en wordt het gerechtshof bevoegd geacht met zijn oordeel inbreuk te maken op gevoerd beleid.⁸ Gewijzigde omstandigheden kunnen de uiteindelijke beslissing van het gerechtshof mede bepalen, ook bij een beleidssepot.⁹

Weliswaar wordt in de literatuur terecht bepleit dat het gerechtshof bij gewijzigde omstandigheden niet mag negeren dat destijds op goede gronden is geseponeerd.¹⁰ Maar dat doet de genoemde risico's niet teniet. Op het moment dat op gewekte verwachtingen een beroep moet worden gedaan, is reeds een beklag ex art. 12 Sv of een (hervatte) vervolging aanhangig. Het risico waartegen het verschoningsrecht moet beschermen, heeft zich dan al verwezenlijkt.

7 Zelfs in gevallen waarin de reden voor een sepot een vaststaand gegeven is, zoals een oud feit (code 43) of de leeftijd van de verdachte (code 50), kan een afgelegde verklaring nieuw licht op de situatie werpen. Nieuw bekend geworden omstandigheden kunnen de belangenafweging net de andere kant op doen vallen.

8 W.E.C.A. Valkenburg in: T&C Strafvordering, commentaar op artikel 12i Sv, aant. 2 en WvSv, A.L. Melai/M.S. Groenhuijsen e.a., artikel 12i Sv, aant. 6.

9 W.E.C.A. Valkenburg in: T&C Strafvordering, commentaar op artikel 12i Sv, aant. 3.

10 WvSv, A.L. Melai/M.S. Groenhuijsen e.a., artikel 12i Sv, aant. 4.

Lijst met gebruikte afkortingen

A-G	Advocaat-Generaal
AB	Administratiefrechtelijke Beslissingen
ABRvS	Afdeling Bestuursrechtspraak Raad van State
Awb	Algemene wet bestuursrecht
AWR	Algemene wet inzake rijksbelastingen
Art.	Artikel
BFT	Bureau Financieel Toezicht
Bibob	Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
BNB	Beslissingen Nederlandse Belastingzaken
Btw	Belasting toegevoegde waarde
BW	Burgerlijk Wetboek
Concl.	Conclusie
DAC	Directive on Administrative Cooperation
EG	Europese Gemeenschap
EU	Europese Unie
FED	FED Fiscaal Weekblad
FIOD	Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
FIU	Financial Intelligence Unit
FutD	Fiscaal up to Date
HR	Hoge Raad
HvJ	Hof van Justitie
IB	Inkomstenbelasting
IW 1990	Invorderingswet 1990
JOL	Jurisprudentie Online
LOVS	Landelijk Overleg Vakinhoud Strafrecht

OM	Openbaar Ministerie
MBB	Maandblad Belastingbeschouwingen
NJ	Nederlandse Jurisprudentie
NJB	Nederlands Juristenblad
NLF	NLFiscaal
NOB	Nederlandse Orde van Belastingadviseurs
NTFR	Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht
NVAB	Nederlandse Vereniging van Advocaten-Belastingkundigen
P-G	Procureur-Generaal
PV	Proces-verbaal
PVV	Premies volksverzekeringen
Rb.	Rechtbank
RC	Rechter-commissaris
RO	Wet op de rechterlijke organisatie
Rv	Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering
RvdW	Rechtspraak van de Week
Sr	Wetboek van Strafrecht
Sv	Wetboek van Strafvordering
Utb	Uitnodiging tot betaling
V-N	Vakstudie Nieuws
VS	Verenigde Staten
VSO	Vaststellingsovereenkomst
WIB	Wet op de internationale bijstandsverlening bij de heffing van belastingen
Wwft	Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme

VIERHOFF
advocaten